ОКТЯБРНИНГ ЭЛЛИК ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

13 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 240 (3468).

11 декабрь
ЯКШАНБА
1966 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

БЕШЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

ҲОСИЛГА ЗАМИН

ТЎЙТЕПА. (Телефон орқали олинди). Ўрта Чирчиқ районидаги бир қатор колхозлар бундан икки-уч йил илгари камқувват, камҳосилли ҳисобланиб келар эди. Бу хўжаликларда пахтачиликни комплекс механизациялаш, колхозчиларга механизаторларга ҳақ тўлашда янги, прогрессив усулларни амалга ошириш, терим ишларини техника кучи билан бажаришга жиддий эътибор қилингани учун пахта ҳосили ҳар гектарига 4—5 центнердан ва ундан ҳам оширилишига муваффақ бўлинди.

Терешкова номли, Калинин номли, Куйбишев номли, «Коммунизм» колхозларида ҳосилдорлик бирмунча ошди. Бу хўжаликлар деҳқончилик маданиятини яхшилаганликлари ва ерларни ҳар йили кузда барвақт шудгор қилиб қўяётганликлари туфайли ана шундай ютуқларни қўлга киритмоқдалар.

Район партия ва совет ташкилотлари мўл ҳосил учун курашда шудгорнинг бекиёс аҳамиятини ҳар бир колхозчига ва совхоз ишчисига тушунтирмоқдалар. Деҳқонлар бу муҳим тадбирни ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш учун курашмоқдалар. Улар пешқадам Охунбобоев номли, «Полярная звезда», «Ленин йўли» колхозларидан ўрнак олмоқдалар. Районда пахта ерларини шудгорлаб қўйиш бу йил бултургига қараганда ҳам эрта муддатларда тугалланди. 32655 гектар ер 30-32 сантиметр чуқурликда ҳайдалди. 350 та тракторни моҳирлик билан бошқарган меҳнатсевар механизаторлар кеча-кундуз тинимсиз ишладилар. Охунбобоев номли, Калинин номли, Энгельс номли, «Полярная звезда», Куйбишев номли, «Северний маяк» колхозларининг механизаторлари шудгорлаш ишларини ўтказишда кўпчиликка ўрнак бўлдилар.

Калинин номли колхоз бу йил ўз қўшниси юқори ҳосилли Охунбобоев номли колхоз даражасида ҳосил етиштириб ажойиб меҳнат натижасига эришди.

Ўрта Чирчиқ район пахтакорлари 1967 йил мўл ҳосили учун пухта замин тайёрлаб қўймоқдалар. Улар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллик юбилейи шарафига пахтадан янада мўл ҳосил оламиз, деб аҳд қилганлар.

ХАЛҚ ҒАМХЎРИ БЎЛАЙЛИК

Коммунистик партия, Совет ҳукуматининг бутун фаолияти, мақсад ва вазифалари халққа хизмат қилишдан, унинг талаб ва истакларини рўёбга чиқаришдан иборатдир. Бу олижаноб қонун партиямиз қарорларида, унинг Устави ва Программасида, Совет Конституцияси моддаларида ёрқин ва тўла акс этгандир. Доҳиймиз Владимир Ильич Ленин халққа хизмат қилишнинг, унинг талаб ва эҳтиёжлари ҳақида ғамхўрлик қилишнинг бир умр унутилмас намуналарини амалда кўрсатди ва ҳар бир партия, совет ҳамда хўжалик раҳбарини, ҳаммамизни шу руҳда тарбиялади ва шундай бўлиш кераклигини васият қилди.

Партия, совет, жамоат ва хўжалик ташкилотлари омма билан, кенг меҳнаткашлар билан яқиндан маҳкам боғланганлиги, бутун фаолиятлари давомида уларга хизмат қилаётганликлари билан фахрланамиз. Меҳнаткашлар партия, совет, касаба союз ташкилотлари, муассасалар, турли идоралар, газета ва журналларга ҳар куни кўплаб хат ва хабарлар, шикоят ва аризалар юборадилар. Бу хатларда ҳаёт нафаси, ютуқ ва қувончларимиз, ишимизда юз бераётган камчилик ва нуқсонлар ва уларни қандай қилиб тугатиш юзасидан берилган таклиф ва маслаҳатлар ёзилган бўлади. Ғоят катта сиёсий ва тарбиявий аҳамиятга эга бўлган ана шу хатларда умумий ишимизнинг мазмуни, истиқболимиздан мамнуният, совет кишиларининг сиёсий активлиги ғоят ўсганлиги ёрқин кўриниб туради. Ҳар бир хатда, унинг сатрларида жонли кишилар, уларнинг ички кечинмалари, ҳаяжони, қувонч ва қалбидаги мақсад ва истаги кўз олдингиздан бирма-бир ўтади. Бу эса совет кишиларининг ўз юрти, келажагимиз, совет муассасалари ва ташкилотларининг ишларини янада яхшилаш ҳақида қанчалик қайғираётганликларини, уларнинг юксак талабчан эканликларини кўрсатади.

Совет кишиси ҳақида ғамхўрлик қилиш, унинг истак, талаб ва мақсадларини рўёбга чиқариш — олижаноб ва муқаддас вазифадир, ҳаммамизнинг асосий бурчимиздир. «Яқинда Юқори Чирчиқ районида Тошкент область ижроия комитетининг кўчма қабулхонаси уюштирилди. Область ижроия комитетининг аъзоси ўртоқ Элчибековга «1 май» қишлоғининг аҳолиси мурожаат қилиб, водопровод келтириш, дарё устида кўприк қуриш ва дарё қирғоқларини мустаҳкамлашда ёрдам беришни сўрадилар. Қишлоқ аҳолисининг талаблари диққат билан ўрганилди, бу талабларни қондириш учун кўп маблағ сарф қилиш керак эди, ижроия комитет молиявий имкониятларни синчиклаб ҳисоблаб чиқди ва керакли миқдорда маблағ ажратиш имкониятини топди». «Правда» газетасида бу сатрларни мамнуният билан ўқидик. Область ижроия комитети бошлаган ташаббус диққатга сазовордир. Ўрта Чирчиқ, Юқори Чирчиқ, Калинин районлари, Чирчиқ, Оҳангарон, Бекобод, Олмалиқ шаҳарлари ижроия комитетларининг меҳнаткашлар талаб ва эҳтиёжлари, уларнинг шикоят ва аризаларига изчиллик билан муносабатда бўлаётганликлари жуда яхши самара бермоқда.

Бироқ, ҳамма ерда ҳам аҳвол шундай эмас. Фактлар, редакцияга келаётган хатлар, жойларда аниқланган воқеалар шуни кўрсатиб турибдики, айрим район, шаҳар Советлари, уларнинг бўлим ва бошқармалари меҳнаткашлар талабига, шикоят ва аризаларига юзаки, эътиборсизлик ва бюрократик муносабатда бўлмоқдалар. Куйбишев районида, ижроия комитет ва унинг бўлимларида меҳнаткашларни қабул қилиш, хат ва шикоятларга муносабат кўнгилдагидек эмаслиги республика матбуотида, область партия комитети ва ижроия комитетида алоҳида кўрсатилган эди. Бу район раҳбарлари шундан гўё тегишли хулоса чиқаргандай бўлдилар. Афсуски, аҳвол эскичалигича қолаверди. Мана бир неча мисол. Ер қимирлаш натижасида зарар кўрган уйларни ремонт қилиш юзасидан график тузилган. Тўғри, район ижроия комитети кўпгина уй-жойларни яна фойдаланишга топширди. Лекин октябрь, ноябрь ойларида ремонт қилиниши қатъий қилиб белгиланган кўча ва кварталлардаги уй-жойларга ҳали қўл ҳам тегизилмаган. Бу ҳақда меҳнаткашлардан келаётган илтимос ва шикоятлар, уларнинг ижроия комитет, унинг бўлим ва бошқармаларига ҳар куни қатнайберишлари сира фойда бермаяпти. Шу районда 13-уй-жой эксплуатация бошқармаси бор. Бошқарма бошлиғи ўртоқ Кимнинг қабулига кириш учун бир неча кун қатнаб сарсон бўлиш керак. Кабинет эшигига маълум кунлар ва соатлари кўрсатиб ёзиб қўйилган қабул тартибига ҳамма вақт ҳам риоя қилинмайди.

Киров ва Фрунзе район ижроия комитетларида ҳам меҳнаткашларни қабул қилиш, уларнинг арз ва шикоятларига қулоқ солиш, ҳаққоний талаб ва эътирозларга эътибор қилиш ҳар бир ходимнинг кундалик иш фаолиятига тўла сингиб кетмаган. Киров район ижроия комитети раисининг ўринбосари ҳузурига кириш учун эрта азондан навбатга ёзилиш керак. Ниҳоят у сизни қабул қилганда ҳам дардингизга даво ололмай чиқасиз. Газета ва журналларга, совет ва хўжалик ташкилотларига шаҳар транспортининг қониқарсиз ишлаётганлиги, умумий овқатланиш тармоқларидаги камчиликлар, коммунал-маиший муассасаларнинг нуқсонлари, аҳолига медицина хизмати кўрсатиш, савдо-сотиқ ва бошқа соҳалардаги салбий ишлар ҳақида кўплаб шикоятлар келмоқда. Лекин ана шу соҳаларнинг ходимлари бу ҳаққоний талаб ва эътирозларга жиддий эътибор беришлари, халқимизнинг осойишта, бемалол ҳаёт кечиришлари учун тегишли имкониятларни яратишлари лозим.

Партия ходими, совет хизматчиси, ҳар бир ташкилот раҳбари меҳнаткашларнинг хат ва шикоятларига диққат билан қарашлари, қўйилган ҳар бир масалага давлат манфаати, партиявий нуқтаи назардан қараши, ҳар бир аризани охиригача етказиши ва ундан тегишли фойдали хулосалар чиқариб олиши шарт. Ҳатто шундай ҳам бўлади: хат ёки ариза эгасига эрта келинг, индин келинг, ҳал қилиб берамиз, деб ваъда берилади. Аммо ҳар гал турли баҳоналар кўрсатилади. Натижада у киши бир неча кун, ҳатто ойлаб қатнашга мажбур бўлади. Бу эса кишилар тақдирига, ғоят муҳим масалаларга юзаки, совуққонлик ва эътиборсизлик билан, бепарво қарашдир. Ана шундай аҳволлар кишиларда ҳақли равишда норозилик туғдиради. Албатта, ҳамма илтимос ва талабларни ҳам қондириб бўлмайди. Лекин ҳар бир хат ёки шикоятни жавобсиз ҳам қолдириш мумкин эмас. Партия ташкилотлари, совет органлари бундай аҳволга жиддий қарашлари, кадрларни меҳнаткашлар талаб ва эҳтиёжларига, уларнинг хат ва шикоятларига шахсан жавобгарлик ва юксак партиявий масъулият сезиш руҳида тарбиялашлари керак. Партия, совет, касаба союз, хўжалик ва жамоат ташкилотларига мурожаат қиладиган ҳар бир меҳнаткаш ғоят муҳим, ҳаётий ва принципиал вазифаларни олдимизга қўяди. Ишимиздаги нуқсон ва камчиликларнинг тезда тугатилишидан бутун жамоатчилик сингари у ҳам манфаатдордир. Шундай экан, ҳар бир хатда жонли кишининг нафас ва қалби, ҳаяжони борлигини, унинг умумий ишимизнинг манфаати учун ғамхўр ва жонкуяр эканлигини унутмаслик керак. Район ва шаҳар ижроия комитетларида, муассаса ва ташкилотларда меҳнаткашлар хатлари билан жиддий шуғулланиш керак. Бу иш бошида обрўли, ҳар томонлама муносиб, принципиал кишилар, ҳаётий тажрибага эга бўлган ва ҳар бир хатнинг мақсад ва мазмунига тўла тушуниб, унинг охиригача ҳақиқий курашчилар туриши мақсадга мувофиқдир.

Партия ва совет ташкилотлари ғоят муҳим, давлат ва партия нуқтаи назаридан катта аҳамиятга эга бўлган хатлар, таклиф ва шикоятларни ижроия комитетларнинг сессияларида, партия Пленумларида, коллективларнинг йиғилишларида муҳокама қилишлари, булар юзасидан қабул қилинган чора ва тадбирларнинг изчиллик билан амалга оширилишини таъминлашлари лозим. Халқ ғамхўри бўлайлик. Хатга эътибор — инсонга эътибор, унинг талаб ва эҳтиёжларига эътибор, умумий ишимизнинг юксалишига эътибордир. Бу — ҳар биримизнинг, партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотларининг, ҳамманинг муқаддас бурчидир.

А. Н. КОСИГИН шарафига зиёфат

РАМБУЙЕ, 9 декабрь. (ТАСС махсус мухбири). 8 декабрда музокаралар тамом бўлгандан кейин Франция президенти Ш. Де Голль СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин шарафига зиёфат берди.

Зиёфатда Совет томонидан — А. Н. Косигинга ҳамроҳ бўлган кишилар, Франция томонидан бош министр Ж. Помпиду, экономика ва молия министри М. Дебре, ташқи ишлар министри М. Кув де Мюрвиль ва бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

Зиёфат дўстона вазиятда ўтди.

А. Н. КОСИГИН ПАРИЖДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

ПАРИЖ, 9 декабрь. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ва унинг ҳамроҳлари бугун эрталаб самолётда Париждан Москвага жўнаб кетдилар.

Совет ҳукуматининг бошлиғи тўққиз кунлик расмий визит билан Францияда бўлди.

А. Н. КОСИГИН ФРАНЦИЯДАН МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

МОСКВА, 9 декабрь. (ТАСС). СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бугун Париждан Москвага қайтиб келди. У Франция республикасининг президенти генерал Шарль де Голлнинг таклифига мувофиқ, расмий визит билан Францияда бўлган эди.

КАЛИНИН ОБЛАСТИГА ЛЕНИН ОРДЕНИ ТОПШИРИЛДИ

КАЛИНИН, 9 декабрь. (ТАСС махсус мухбири). Бугун область драма театрида Калинин область меҳнаткашларининг областга Ленин ордени топширилишига бағишланган тантанали йиғилиши бўлди.

Мукофотни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Н. Шелепин топширди. А. Н. Шелепин йиғилишда нутқ сўзлади.

● Янгийўлдаги Ўрта Осиёда энг йирик кондитер фабрикасида ширинлик ва печениеларнинг 100 га яқин хили тайёрланмоқда. Фабрика коллективи шу йилнинг 11 ойи ичида пландагидан ташқари 450 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Суратда: шоколад цехининг мастери Валентина Еременко (чапда) Анна Сатторова тайёрланган маҳсулотни текширмоқда. Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

● Дилбар Раҳматуллаева «Қизил тонг» тикув фабрикасида ишлайди. Дилбар кундалик нормаларини ортиғи билан адо этиб дугоналари орасида обрў қозонмоқда. М. Нуриддинов фотоси.

ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига ўзаро социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдирган Янгийўл колбаса экспериментал заводи коллективи беш йилликнинг биринчи йили топшириғини муддатидан олдин шараф билан адо этди. Коммунистик меҳнат корхонаси номини олган бу иноқ коллектив ички имкониятлардан унумли фойдаланиб 9 декабрда ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини 100,7 процент қилиб бажарди.

Азаматлар йил охиригача йиллик планга қўшимча равишда яна 250 минг сўмлик ялпи маҳсулот ҳамда 190 тонна колбаса маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун кураш бошладилар. Эришилаётган муваффақиятга корхона рационализатор ва ихтирочилари ҳам ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар. Улардан тушган таклифларнинг ишлаб чиқаришга жорий этилиши туфайли шу йилнинг ўтган ўн бир ойи давомида 153,5 минг сўмлик иқтисодий самара қўшилди.

32 ОИЛА ҚУВОНЧИ

Чилонзорда бугун ҳаёт қайнаяпти. Қардош бинокорлар қатори тошкентлик қурувчилар ҳам кўплаб турар-жойлар бунёд этиб уларни пешма-пеш зилзиладан бошпанасиз қолган ҳамшаҳарларимизга ҳадя этмоқдалар. Биринчи пардозлаш трестига қарашли 12-қурилиш бошқармаси бинокорлари яқиндагина 10-кварталда 32 квартирали бино қурилишини бошлашган эди. Улар декабрнинг бошларига бу иморатни қўлдан чиқаришни дилларига тугиб қўйишган эди.

СССР Конституцияси куни арафасида янги типда солинган 32 квартира ҳамшаҳарларимизга ўз бағрини очди. Маъмурий биноларда яшаб келган кўплаб оилалар бу квартираларга кўчиб ўтдилар.

Бошқарма коллективи шу кунларда яна навбатдаги 32 квартирали бино қурилишини олиб боряпти. Азаматлар бу турар-жойни янги йил арафасида фойдаланишга топшириш учун курашмоқдалар. Асосий ишлар тугаб қолган. Эшик ва ромлар ўрнатилиб хоналар пардоздан чиқаяпти. И. Рожков, К. Усмонов, Н. Ёқубова каби қўли гул кишилар тез ва соз ишлашда ўз ҳамкасбларига намуна бўлмоқдалар. Улар қурилиш бошидан то шу кунгача смена топшириқларини бир ярим ҳиссага етказиб бажариб, бинокорлар ўртасида бошланган социалистик мусобақанинг олдинги сафларида келмоқдалар.

Т. НАЖМИЙ.

82.000 ЦЕНТНЕР СУТ

Оржоникидзе район чорвадорлари давлатга сут сотиш йиллик планини муддатидан илгари ортиғи билан бажарганликлари тўғрисида рапорт бердилар. Планда белгиланган 80980 центнер ўрнига 82 минг центнер сут етказиб берилди.

Бундай катта муваффақиятга эришишга йиллик планни 104 процент бажарган Карл Маркс номли, «Ленинград» колхозлари, 113 процент бажарган «Дўрмон» совхози чорвадорлари ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

Кўпчиликнинг ҳурматига сазовор аёл, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Анастасия Чудная, «Химик» совхозидан Раиса Никифорова, Киров номли колхоздан Меҳри Жўраева, «Коммунист» колхозидан Роҳат Ғафурбекова, «Маданият» колхозидан Муяссар Халилова, Фрунзе номли колхоздан Ўлмас Бойзоқова ўртоқлар ҳар бош сигирдан 2500—3000 килограммдан сут соғиб олишга эришдилар.

Районда сут топшириш давом этмоқда. Азамат чорвадорлар давлатга пландан ташқари 2 минг центнер сут етказиб бериш мажбуриятини олдилар.

СОВЕТ—ФРАНЦИЯ БАЁНОТИ

А. Н. Косигиннинг Францияга қилган визити муносабати билан Совет — Франция баёнотида СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигин билан Франция давлат арбоблари ўртасида олиб борилган суҳбатлар Совет — Франция муносабатларини янада мустаҳкам ҳамкорлик, ҳамжиҳатлик ва дўстлик муносабатларига айлантириш ишидаги янги катта қадам деб таърифланади.

А. Н. Косигин ва генерал де Голль, деб таъкидланади баёнотда, аввало, Европа проблемаларини 1966 йил 30 июндаги Совет — Франция декларацияси руҳида қараб чиқдилар. Кескинликни юмшатиш — Европа мамлакатлари ўртасидаги муносабатларни улардаги сиёсий тузумнинг қандай бўлишидан қатъи назар ва уларнинг мустақиллигини ҳамда миллий қиёфасини ҳурмат қилган ҳолда кўнгилдагидек ривожлантириб боришнинг биринчи зарур босқичидир. Бу борада дастлабки ижобий натижалар кўзга ташлана бошлади.

Ҳар иккала томоннинг эътиқодича, булар кетидан Совет Иттифоқи билан Франция ўртасида йўлга қўйилаётган ва ривожланиб бораётган ҳамкорликдан ўрнак олиниб, Европадаги барча мамлакатлар ўртасида ҳам ҳамма соҳалардаги муносабатлар ривожланиб бориши керак. Шундай қилиб, деб кўрсатиб ўтилади яна баёнотда, миллий суверенитет, территориал бутунлик, куч ишлатмаслик ва давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик принципларини ҳурмат қилган ҳолда Европада мустаҳкам тинчлик ўрнатиш мумкин бўлур эди.

Суҳбатлар давомида Европа хавфсизлиги проблемаларини қараб чиқиш ва умумевропа ҳамкорлигини йўлга қўйиш учун келгусида умумевропа кенгашини чақириш тўғрисидаги масала муҳокама қилинди.

Совет Иттифоқи ва Франция Бирлашган Миллатлар Ташкилоти уставининг принциплари ва мақсадларига содиқ эканликларини таъкидлаб, ҳозирги авлодни ва келгусидаги авлодларни ядро урушининг азоб-уқубатларидан қутқазишга ёрдам бермоқ учун ўзларининг барча имкониятларидан фойдаланишга қатъий бел боғлагандирлар.

Ҳар иккала томон қуролсизланиш проблемасини муҳокама қилди. Ядро проблемалари ядро қуролини тарқатмаслик жиҳатидангина эмас, балки бу қуролни ишлаб чиқаришни тақиқлаш ҳамда мавжуд запасларни тугатиш жиҳатидан ҳам жуда муҳим аҳамиятга эга эканлигини англаб, ҳар иккала томон ана шу қуролга эга бўлган давлатлар бу соҳада чинакам қуролсизланишни таъминлай оладиган воситаларни муҳокама қилишлари зарур, деб яна ҳисобладилар.

Шарқи-Жанубий Осиёда рўй берган ва тинчлик ишига хавф туғдираётган воқеалар тўғрисида фикрлашиб олинди. Ҳар иккала ҳукумат Вьетнамдаги уруш ҳаракатлари тобора кучаймоқда ва одамлар кўп қурбон бўлмоқда ҳамда моддий талафот тобора кўпаймоқда, деб яна бир бор қайд қиладилар. Улар ажнабийларнинг аралашуви натижасида аҳвол жиддийлашганлиги туфайли таассуф изҳор қиладилар. Бундай аҳвол қўшни давлатларни ҳам хавф остида қолдиради ва ҳозирги вақтда халқаро кескинликни юмшатиш, шунингдек кўп мамлакатлар ўртасида мустаҳкам тинч муносабатлар ўрнатиш йўлидаги асосий ғовдир. Ҳар иккала ҳукумат бу масала юзасидан ўз позицияларини таққослаб кўришни давом эттириш ва ўз фикрларини айирбошлаш ҳақида шартлашиб олди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотига келганда, Совет Иттифоқи ва Франция бу ташкилот ўз уставининг принциплари ва қоидаларига қаттиқ риоя қилиш ҳамда бу ташкилотнинг универсал бўлишини таъминлаш асосида иш кўриши лозим, деб ҳисоблайдилар.

А. Н. Косигин ва генерал де Голль ўз ҳукуматлари Осиё, Африка ва Латин Америкаси халқларининг иқтисодий тараққиётига кўмаклашиш проблемасига катта аҳамият бераётганликларини таъкидладилар.

Баёнотда яна таъкидлаб ўтилганидек, ҳар иккала томон Москвада Совет Иттифоқининг раҳбар давлат арбоблари ва Франция республикасининг президенти ўртасида музокаралар олиб борилган пайтдан буён Совет — Франция муносабатлари тез суръатлар билан ривожланаётганлигини мамнуният билан қайд қилдилар. Улар 1966 йил 30 июнь декларацияси СССР билан Франция ўртасида барча соҳаларда — сиёсий, иқтисодий, илмий-техника ва маданий соҳаларда ҳамкорликни янада кенгайтириш учун ва умуман Совет — Франция муносабатларини мустаҳкамлаш учун жуда катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтдилар.

Суҳбатлар давомида СССР билан Франция ўртасидаги иқтисодий ва илмий-техника ҳамкорлиги проблемалари ҳар томонлама қараб чиқилди. Мавжуд битимларни амалга ошириш соҳасида қилинган иш ҳозирнинг ўзидаёқ ижобий натижалар берганлиги мамнуният билан қайд қилинди. Томонлар ҳар иккала мамлакат ўртасида савдо-сотиқ, экономика, фан ва техника соҳасида узоқ муддатга мўлжалланган ҳамкорлик планларини биргаликда қараб чиқиш ва ишлаб чиқиш ҳақида шартлашиб олдилар.

Ҳар иккала томон рангли телевидение соҳасидаги, атом энергиясидан тинчлик мақсадларида фойдаланиш ва космик тадқиқотлар соҳасидаги ҳамкорлик муваффақиятли амалга оширилаётганлигини таъкидлаб, ўзаро манфаатдорлик ва тенглик асосида, ҳар иккала томоннинг манфаатлари ва имкониятларини ҳисобга олиб, бу ҳамкорликни экономика, фан ва техниканинг янги соҳаларига татбиқ этишни истаётганликларини билдирдилар. Бу ҳамкорлик совет ва француз экономикасига бир хил даражада фойдали бўлган иш ва тадқиқотларни балансланштирилган асосда олиб бориш имконини беради. Бу ҳамкорлик ҳар иккала мамлакатдаги лабораториялар, тадқиқот марказлари ва корхоналар ўртасида алоқа ўрнатишга олиб келади. Ҳар иккала томон бу баёнотда СССР билан Франция ўртасида саноат ва савдо-сотиқ ҳамкорлигини янада ривожлантириш, денгизда кемалар қатнови, ҳаво алоқалари соҳасида, шунингдек маданият соҳасида алоқаларни кенгайтиришга умид боғлаганликларини билдирадилар.

СССР билан Франция ўртасидаги консуллик конвенцияси тузилди. Бу конвенция 1966 йил 8 декабрда Совет Иттифоқи ва Франция ташқи ишлар министрлари томонидан имзоланди.

Баёнотда мунтазам алоқаларни янада ривожлантириш муҳим эканлиги таъкидланади. Бундай алоқалар совет ва француз раҳбар давлат арбобларининг ўз позицияларини мувофиқлаштириб олиш мақсадида ҳар икки томонни қизиқтирадиган проблемаларни қараб чиқишларига имконият туғдиради, шунингдек баёнотда ҳар иккала ҳукуматнинг бир-бирлари билан мунтазам суратда маслаҳатлашиб туришлари наф келтиражаги уқтириб ўтилади.

Л. И. Брежнев ва Н. В. Подгорнийнинг Францияга қиладиган расмий визитлари, дейилади баёнотда, ўзаро келишиб олинадиган муддатларда ўтказилади, деб таъкидланди.

А. Н. Косигин СССР ҳукумати номидан Франция бош министри Ж. Помпидуни ўзи учун қулай вақтда расмий визит билан СССРга келишга таклиф этди. Бу таклиф қабул қилинди. Визит вақти дипломатик йўл билан аниқланади.

Томонлар 1966 йил 30 июндаги Совет — Франция декларациясини амалга ошириш тариқасида 1966 йил 9 ноябрда Кремль билан Елисей Саройи ўртасида бевосита алоқа йўли ўрнатиш тўғрисидаги битим имзоланганлигини мамнуният билан қайд қилдилар.

СССР Министрлар Совети Раиси А. Н. Косигиннинг Францияга қилган визити ва шу муносабат билан ўтказилган суҳбатлар, деб уқтириб ўтилади баёнотнинг охирида, СССР билан Франция ўртасидаги мавжуд самимий муносабатларни анча илгари силжитиш имконини берди ва изчил ривожланиб бораётган совет — француз ҳамкорлигини мустаҳкамлашга кўмаклашди. Бу визит совет ва француз халқлари ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга, Европада ва бутун дунёда тинчликни сақлаш ишига янги жиддий ҳисса қўшади. (ТАСС).

А. Н. КОСИГИННИНГ ФРАНЦИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ ОРҚАЛИ СЎЗЛАГАН НУТҚИ

ПАРИЖ, 8 декабрь. (ТАСС махсус мухбири). Расмий визит билан Францияда меҳмон бўлиб турган СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин бугун Франция телевидениеси орқали нутқ сўзлади. У бундай деди:

Азиз француз дўстлар! Президент генерал де Голль ва Франция ҳукуматининг таклифига биноан, ҳузурингизга келганимизга бир ҳафта бўлди. Шу вақт ичида биз давлат арбоблари билан, ажойиб мамлакатингиз турли доираларининг вакиллари билан учрашдик ва суҳбатлашдик. Ана шу учрашувларнинг ҳар бири бизлар учун унутилмас ва мароқли бўлди.

Бугун менга телевидение ёрдамида айниқса кенг аудитория билан учрашиш имконияти берилмоқда. Сизларнинг ҳаммангизга совет халқидан дўстона салом топширмоқ учун ана шу имкониятдан фойдаланишни истар эдим. Совет халқи Францияга ва унинг гражданларига осойишталик ва тараққиёт истайди.

Биз шу йил ёзда генерал де Голль Москвада бўлган вақтида бошлаб юборилган катта ишни давом эттирмоқ учун Францияга келдик. Биз давлатларимиз ўртасидаги муносабатлар яна ҳам мустаҳкам, яна ҳам яқин бўлишига ҳаракат қилмоқдамиз. Сиёсий ва жамоат арбобларининг сарфлаган куч-ғайратини халқ қўллаб-қувватлаган тақдирда бунга эришиш мумкин.

Шу кунлар мобайнида олган таассуротларимиз Франция билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларнинг ривожланиши совет халқи манфаатларига ҳам, Франция халқи манфаатларига ҳам мос бўлиб тушаётганлигига бўлган ишончимизни комил қилди. Французларнинг мамлакатимизга бўлган муносабатининг ўзи, Франция бўйлаб қилган сафаримиз вақтида биз борган ҳамма жойда уларнинг бизга кўрсатган меҳрибонлиги ва самимийлиги буни яққол кўрсатиб турибди. Биз пойтахтдан ташқари Тулузада Лионда, Гренобльда бўлдик. Француз халқининг ана шу дўстона муносабатлари ҳамма жойда ва ҳамма соҳада — Франция давлат арбоблари билан қилган суҳбатларимизда ҳам, заводларда, университетларда ва тадқиқот марказларида бўлган учрашувларда ҳам ўз ифодасини топди.

Мамлакат бўйлаб қилган сафаримизда, ажойиб шаҳарларингизнинг кўчаларида юрганимизда аҳоли билан кўп марта учрашдик. Ҳамма жойда меҳрибон, илтифотли ва дўстона нигоҳларни кўрдик. Бу эса, француз халқининг кайфиятини Совет Иттифоқи халқлари билан дўст бўлиб, тинчликда яшашни истаганлигини жуда яхши акс эттирар эди. Биз ана шу Совет Иттифоқи халқларининг вакилларимиз.

Бизни Францияда меҳмондўстлик билан кутиб олган кишиларнинг ҳаммасига ўз ўртоқларим номидан ва шахсан ўз номимдан самимий миннатдорчилик изҳор этишни истар эдим.

Генерал де Голлга яна бир марта миннатдорчилик билдиришни истайман. Биз у билан бугунги кунни ҳам якунловчи музокараларга бағишлаб Рамбуйда ўтказдик. Биз бош министр Помпиду жанобларидан ва Франция ҳукуматининг бошқа аъзоларидан миннатдормиз. Мен Париж, Тулуза, Лион, Гренобль мэрларига биз бўлган департаментларнинг префектларига ҳамда биз учрашган бошқа расмий кишиларга ҳам ташаккур изҳор этишни истар эдим.

Ана шу кишиларнинг сарфлаган куч-ғайратлари ва бизга яратиб берилган имкониятлар туфайли визитимиз мароқли ва фойдали бўлди.

Бизга Францияни катта тарихга, бой маданиятга, ривож топган фан ва техникага эга бўлган мамлакат сифатида кўрсатдилар. Биз заводларда, университетларда ва лабораторияларда бўлиб, ишчилар ва инженерлар, олимлар ва студентлар билан учрашдик. Франция жаҳон илмий-техника ва индустриал тараққиётига катта ҳисса қўшмоқда, деб айтишга ҳақлимиз.

Бизни кўпгина янги проблемалар билан таништирдилар. Франциянинг илмий ва техник ходимлари ана шу проблемаларни ҳал қилиш устида иш олиб бормоқдалар. Бу ходимлар кўпинча оригинал йўл билан иш кўриб жуда яхши натижаларга эришмоқдалар.

Совет лабораторияларида ҳам ана шундай тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Кўп ҳолларда совет ва француз олимлари олиб бораётган ишлар бир-бирини тўлдирмоқда ёки параллел бормоқда. Бу эса, ана шу соҳада, фан соҳасида, техника соҳасида ҳамкорлик қилиш учун катта истиқболлар очиб бермоқда.

Мен сизларга Францияда олган баъзи таассуротлар ҳақида гапириб бердим. Сизлар мамлакатимиз ҳаёти билан ва унинг келажакка мўлжалланган режалари билан қизиқсангиз керак, албатта. Яқин келажакда Совет Иттифоқи ўзининг ярим асрлик юбилейини нишонлайди.

Мамлакатимиз ана шу санага яқинлашаётган ҳозирги вақтда у ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўйди. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг куч-ғайрати совет халқининг турмуш даражасини янада кўтариш ва унинг моддий, маънавий ва маданий талабларини янада тўлароқ қондириш манфаатларини кўзлаб ижтимоий-сиёсий тузумимизнинг барча афзалликларидан энг кўп даражада фойдаланишга қаратилгандир.

Сиз билан бизнинг давлатимизнинг ички тузилиши турличадир. Лекин ўртамизда кенг ҳамкорлик ривожланиб боришига бу нарса халақит бермайди. Биз амалда тинч-тотув яшаш ана шунда, деб биламиз.

Турли социал системага мансуб бўлган икки буюк давлат — Совет Иттифоқи билан Франция ўз муносабатларини биринчи марта мустаҳкам негизда қуришга ва алоқа ҳамда муносабатларни ҳар томонлама ривожлантириш йўлидан қадам-бақадам олға боришга қатъий қарор қилдилар. Мамлакатларимиз ўртасидаги яқинлашув қандайдир муваққат характерга эга эмас, қандайдир муваққат субъектив факторлар билан белгиланмайди. Бу — икки мамлакат халқларининг хавфсизлиги учун, Европа хавфсизлигини ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш учун француз — совет муносабатларининг моҳиятини тушунишга асосланган қатъий йўлдир.

Биз сизлар билан бир қитъада яшамоқдамиз. Давлатларимиздан ҳар бирининг хавфсизлиги умуман Европа хавфсизлигидан ажралмас эканлиги тушунарлидир. Шу сабабли, Европа проблемалари юзасидан бир-биримизнинг позицияларимизни тушуниш, бу позицияларни яқинлаштириш Совет Иттифоқи билан Франция учун, тинчлик иши учун биринчи даражали аҳамиятга эгадир.

Зафар дарвозаси ёнида номаълум солдат қабрини иззат-ҳурмат билан зиёрат қилганимизда биз Европа гитлерчилар агрессияси даврида айниқса оғир дамларни бошидан кечирган пайтда мамлакатларимиз халқлари ўз давлатларининг ҳаётий манфаатларини ва бутун Европа қитъасидаги халқларнинг ҳаётий манфаатларини қўлга қурол олиб биргаликда ҳимоя қилганликлари ҳақида ўйладик.

Муайян доиралар Европадаги кескинликни кучайтиришга яна уринаётган ҳозирги вақтда биз урушнинг олдини олиш ва тинчликни таъминлаш йўлида ўз куч-ғайратимизни бирлаштиришимиз керак.

Европада давлатлар ўртасидаги муносабатларнинг ривожланиши кескинликни юмшатишга хизмат қилмоғи учун, аввало, иккинчи жаҳон уруши натижасида ва урушдан кейинги даврда унинг ривож топиши туфайли Европада қарор топган реал воқеликка асосланиш зарур ва аксинча сиёсат Европадаги мавжуд чегараларни ревизия қилиш ва Европа территориясини қайтадан тақсимлаш мумкин деган хом хаёлларга асосланиб олиб бориладиган бўлса, бу ерда рўй берган туб тарихий ўзгаришлар пайқалмайдиган бўлса, Европада мустаҳкам тинчлик бўлиши мумкин эмас. Ғарбий Германияга ядро қуроли бериб қўйиб бу сиёсатни барқарор қилишни истовчилар мавжуд бўлган ҳозирги вақтда бундай сиёсат — тинчлик иши учун хатарли оқибатларга олиб келиши мумкин.

Генерал де Голль билан Москвада бошлаб, Парижда давом эттирган бизнинг музокараларимиз Совет Иттифоқи ҳам, шунингдек Франция ҳам Европанинг келажагини унинг проблемаларини тинч йўл билан ҳал қилишда, Умумевропа ҳамкорлигини ривожлантиришдадир, деб биладилар. Бу ҳамкорлик кескинликни юмшатишга хизмат қилган бўлур эди.

Тинчликни ва халқаро хавфсизликни таъминлаш вазифаси фақат Европа проблемаларидангина иборат бўлиб қолмай у умумий характерга ҳам эгадир, албатта.

Журналистлар билан бўлган учрашувимизда мен гапириб ўтганимдек, ҳозир жаҳондаги умумий вазият билан боғлиқ бўлган ташқи сиёсатга доир ҳар қандай масала Вьетнам воқеаларига бориб тақалади. Биз Францияда эканмиз, Америка Қўшма Штатларининг Вьетнам халқига қарши агрессиясидан французлар жиддий ташвишланганликларига ишонч ҳосил қилдик.

Совет Иттифоқи курашаётган Вьетнамни қўллаб-қувватлаб, унга мадад бериб турибди. Бу фақат сиёсий мададгина эмас, шу билан бирга катта моддий мадад ҳамдир. Биз қатъий айтамизки, агрессияга чек қўйилмагунча бундай мадад давом эттирилаверади.

Президент де Голль билан қилган суҳбатларимиз давомида муҳокама қилинган масалалар доирасига Вьетнам проблемаси кирмай қолиши мумкин эмаслиги табиий, албатта. Совет Иттифоқи билан Франция Вьетнамда рўй бераётган воқеаларга баҳо беришда кўпгина умумий қарашга эгадир. Америка Қўшма Штатларининг Вьетнам халқига қарши олиб бораётган агрессияси халқаро кескинликни юмшатиш, давлатлар ўртасида мустаҳкам тинч муносабатларни ўрнатиш йўлидаги асосий тўғаноқдир. Биз ўз позицияларимизни таққослаб кўришни давом эттириш ва Вьетнам проблемаси юзасидан қарашларимизни бир-биримизга билдириш ҳақида келишиб олдик.

Бу қисқа нутқда президент де Голль билан, бош министр Помпиду ва Франциянинг бошқа давлат арбоблари билан биз фикрлашиб олган барча темаларга тўхталиб ўтиш мумкин эмас, албатта. Ҳа, афтидан, бунга унчалик катта зарурат ҳам бўлмаса керак, чунки яқин вақт ичида бўлиб ўтган музокараларни якунловчи ҳужжат ҳам эълон қилинади. Мен шу нарсани таъкидлаб ўтишни истардимки, биронта йирик халқаро масала, шу жумладан, ядро қуролини тарк қилиш ва ядро қуролининг бундан буён тарқалишига йўл қўймаслик проблемалари суҳбатларимизда эътибордан четда қолмади.

Музокараларимизда совет — француз муносабатларининг амалий масалалари катта ўрин олди. Мамлакатларимизнинг дўстона муносабатлари конкрет формаларга эга бўлганлигини ана шунинг ўзи кўрсатиб турибди.

Шу амалий масалалардан баъзиларинигина айтиб ўтаман. Биз шундай йўлларни муҳокама қилдикки, мамлакатларимиз шу йўллардан бориб, бундан кейинги йилларда ўзаро савдони анча кенгайтиришлари мумкин. Мен бунда бу соҳадаги шундай қадамларни назарда тутмоқдаманки, бу қадамлар ҳозирги оддий коммерция манфаатларинигина таъминлаб қолмасдан, шу билан бирга, ҳар икки мамлакатни иқтисодий жиҳатдан ривожлантиришга ёрдам берувчи фактор ҳам бўлиши мумкин. Мамлакатларимиз айрим ишлаб чиқаришларни ва ҳатто бутун-бутун тармоқларни ривожлантира олар эди. Бу тармоқларнинг маҳсулоти узоқ давр давомида бир-бирларига етказиб берилган бўлур эди. Биз суҳбатлар давомида ана шу муҳим ишни қандай бошлаб юбориш тўғрисида келишиб олдик.

Совет — француз муносабатларининг дўстона характери, мамлакатларимизнинг иқтисодий имкониятлари бизга ҳамкорликни барча янги соҳаларга ёйиш имконини беради. биз бунга шубҳаланмаймиз. Шуни айтиш керакки, ҳозир мен сизнинг олдингизда нутқ сўзлаш шарафига эга бўлган телевидение ана шу самарали ҳамкорликнинг конкрет соҳаларидан биридир.

Кўпгина соҳаларда совет ва француз олимлари, инженерлари, конструкторларининг ижодий тафаккурини бирлаштириш ҳар икки мамлакатда техника тараққиётини анча жадаллаштириши мумкин, миллий ресурсларни тежаш, куч-ғайратни кам сарфлаб катта натижаларга эга бўлиш имконини беради. Бунга эришмоқ учун олимлар, мутахассислар, саноат билан боғлиқ бўлган кишилар бир-биримизнинг имкониятларимизни яхшироқ ўрганишлари зарур. Шу сабабли, биз Франциянинг фан, техника ва маданият намояндаларини Совет Иттифоқида кўрар эканмиз ҳамиша хурсанд бўламиз ва ана шундай алоқаларни янада ривожлантириш тўғрисида бундан буён ҳам ғамхўрлик қиламиз.

Пировардида шуни айтишни истардимки, музокараларнинг боришидан ва бу музокараларнинг якунларидан биз тўла қаноат ҳосил қилдик. Франция билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларда мавжуд бўлган ишонч ва ҳамжиҳатликни яна ҳам кўпроқ даражада мустаҳкамлаш учун сиёсий иқтисодий ва бошқа соҳаларда ҳар томонлама ҳамкорлик йўлидан яна ҳам олға бориш имкониятига эгамиз.

Биз эртага Ватанимизга жўнаб кетамиз. Биз Франция билан Совет Иттифоқи ўртасида ўрнатиладиган келгуси муносабатларга катта ва тўла асосли умид билан қараймиз.

Совет халқи шу нарсага батамом аминки, қаҳрамонона традицияларга эга бўлган, мард ва актив, тинчликсевар Франция халқи тинчлик ва хавфсизликнинг жиддий таянчидир. Совет кишилари француз халқи билан дўстликни қадрлайдилар ва ҳозирги вақтда ва келгусида ана шу дўстликнинг аҳамиятини тушунадилар. Француз халқи ҳам совет — француз муносабатларининг аҳамиятини ана шундай қадрлайди, деб ўйлайман. Бизнинг олдимизда катта йўл, ҳамкорлик йўли, икки улуғ халқнинг дўстлик йўли очиқ.

Азиз дўстлар! Сизларнинг ҳаммангизга муваффақият ва фароғат тилайман.

Яшасин Франция!

Яшасин совет — француз дўстлиги!

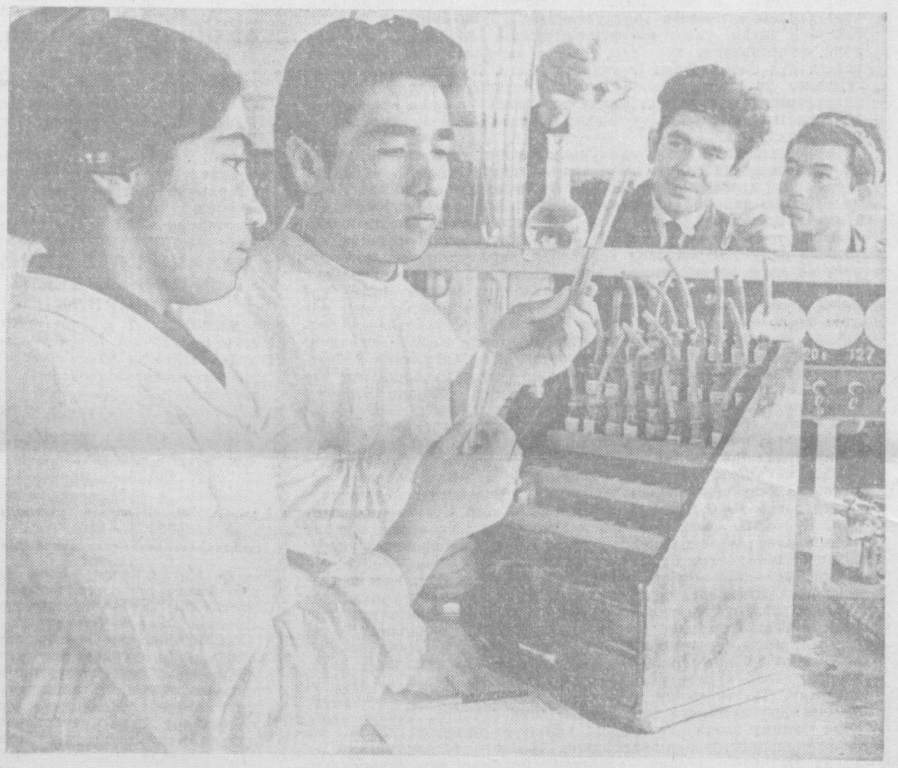

В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетида 40 дан ортиқ миллатларнинг ўғил-қизлари билим олмоқда. Янги ва шинам аудиториялар ҳозирги замон асбоб-ускуналари билан жиҳозланган. Суратда: электромикроскопия лабораториясида тўртинчи курс студентлари тажриба ўтказмоқдалар.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

МУКОФОТ МУБОРАК, ШИФОКОРЛАР

Совет халқининг соғлиғини сақлаш, медицина фани ва медицина саноатини ривожлантириш соҳасидаги катта хизматлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1966 йил 2 декабрдаги Фармонига мувофиқ соғлиқни сақлаш ва медицина саноати ходимлари СССР орден ва медаллари билан мукофотланди.

Шу жумладан Тошкент шаҳридан қуйидагилар мукофотланди;

ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН

Жалилова Раҳима Жалиловна — 10-шаҳар касалхонасининг врачи.

Эшонхўжаева Адиба — 17-поликлиниканинг бош врачи.

Кальмиков Борис Николаевич — 1-республика касалхонасининг врачи.

Левитанус Мария Борисовна — 8-поликлиниканинг врачи.

Масъумов Содиқ Алиевич — Тошкент медицина институти кафедрасининг мудири.

Мўминов Ёқуб Каримбобоевич — Н. А. Семашко номли Ўзбекистон курортология ва физиотерапия илмий-текшириш институтининг директори.

Ҳакимова Халима — 1-шаҳар юқумли касалликлар касалхонасининг медицина ҳамшираси.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН

Абдуллаев Камол — Травмотология ва ортопедия илмий-текшириш институти республика касалхонасининг врачи.

Азизов Маннон Азизович — Тошкент фармацевтика институтининг ректори.

Бобохонов Муборак Раҳимхонович — 3-тери-венерология касалликлари диспансерининг врачи.

Бойко Валентин Митрофанович — Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари.

Ваҳобов Ҳалил Азизович — 4-поликлиниканинг врачи.

Воинов Михаил Николаевич — Тошкент тўқимачилик комбинати медицина-санитария қисмининг врачи.

Дембовская Татьяна Никифоровна — 22-поликлиника бўлимининг мудири.

Жалилов Ҳайдар Жалилович — 4-сил касалликларига қарши кураш диспансерининг врачи.

Исломбеков Ражаб Қоплонович — СССР Медицина фанлари академияси Ўзбекистон Ўлка медицинаси институти директорининг ўринбосари.

Каримова Ўғил Поччаевна — 15-шаҳар касалхонасининг врачи.

Макарова Агриппина Васильевна — 3-шаҳар болалар юқумли касалликлари касалхонасининг санитаркаси.

Мирабдуллаева Ҳакима Миршариповна — 1-шаҳар касалхонаси бўлимининг мудири.

Миралиева Бубниса Қултоевна — 15-шаҳар болалар касалхонасининг врачи.

Муҳаммаджонова Баҳри — шаҳар тез ёрдам касалхонаси бўлимининг мудири.

Набиева Ҳамида Шариповна — «Ташкабель» заводи медицина-санитария қисмининг врачи.

Рихсиев Ғиёс — Тошкент химия-фармацевтика заводининг цех бошлиғи.

Саидова Насиба Хўжаевна — 4-шаҳар физиотерапия касалхонасининг врачи.

Сулаймонова Ҳамра Сулаймоновна — 1-республика руҳий касалликлар касалхонаси бўлимининг мудири.

Тўрақулов Ёлқин Холматович — СССР Медицина Фанлари академияси Ўзбекистон ўлка медицинаси институти лабораториясининг мудири.

Турсунов Файзулла Исмоилович — сил касалликлари илмий-текшириш институти республика касалхонаси бўлимининг мудири.

Умидова Зулфия Иброҳимовна — Тошкент медицина институти кафедрасининг мудири.

Фетисова Галина Ильинична — 20-поликлиниканинг тиш касалликлари врачи.

Холматов Тошмат — Тошкент шаҳар тез медицина ёрдами станциясининг фельдшери.

Шомирзаев Абдували — 1-марказий касалхонанинг бош врачи.

«ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН

Алимов Абдували — 10-дорихонанинг контролёри.

Алимова Ёдгор — 9-поликлиниканинг медицина ҳамшираси.

Аҳмаджонова Маҳфуза — 6-болалар касалхонасининг медицина ҳамшираси.

Боқиева Махсума Боқиевна — 12-поликлиниканинг врачи.

Ботирбеков Анвар Сатторович — «Ўзбекистон» республика санаторийсининг бош врачи.

Бескровнова Антонина Поликарповна — республика сил-касалликларига қарши кураш диспансерининг врачи.

Ғаниева Холида Шукуровна — 2-марказий касалхона бош врачининг ўринбосари.

Гротхус Екатерина Григорьевна — Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг старший инспектори.

Ғуломова Туҳфа — 1-поликлиниканинг медицина ҳамшираси.

Елисеева Капитолина Николаевна — шаҳар онкология диспансери бўлимининг мудири.

Зиновьева Вера Константиновна — 1-пойафзал фабрикаси медицина — санитария қисми бош врачининг ўринбосари.

Зуфаров Комилжон Аҳмаджонович — Тошкент медицина институтининг ректори.

Иноғамова Нафиса — медицина-санитария қисми бўлимининг мудири.

Эшонхўжаев Арслон Аброрович — 1-шаҳар сил касалликлари касалхонаси бўлимининг мудири.

Казнова Мария Ефимовна — 10-поликлиника бўлимининг мудири.

Камолов Акром — Тошкент тўқимачилик комбинати медицина-санитария қисмининг бошлиғи.

Каркадиновская Нина Борисовна — 1-шаҳар қон қуйиш станцияси бўлимининг мудири.

Қосимов Хошим Қосимович — 12-поликлиника бўлимининг мудири.

Кордон Маша Яковлевна — республика санитария — эпидемиология станциясининг врачи.

Лазарева Лидия Павловна — Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги дорихоналар бош бошқармаси бўлимининг бошлиғи.

Мирошникова Лидия Петровна — 6-шаҳар касалхонасининг медицина ҳамшираси.

Муҳаммаджонова Мафуха — 1-республика касалхонасининг врачи.

(Давоми бор).

ҚУВОНЧИМИЗ ЧЕКСИЗ

Операция столига ётқизишганда ҳам кўзимнинг очилишига шубҳа билан қараган эдим. «Буткул кўр бўлиб қолганман, докторларнинг бу уриниши беҳуда кетади» деб ўйлардим. Йўқ, янглишган эканман.

Операциянинг қандай ўтганини билмай қолдим. Деярли сезилмади ҳам. Бир маҳал доктор бормоқларига ишора қилиб «кўраяпсизми?» деб сўради.

— Кўраяпман, доктор, кўраяпман, — ҳаяжоним ичимга сиғмасди.

Ана шундай бир пайтда меҳрибон шифокорингни улуғлагинг, илиқ сўзлар билан ўз миннатдорчилигингни унга тўкиб-сочгинг келади.

Врач Тамара Турсунова, ҳамшира Муҳаббат Нурмуҳамедовалар кўзимни очдилар, дардимга малҳам бўлдилар. Моҳир шифокорлар республика кўз диспансерининг жонкуяр ходимлари. Улар шифобахш қўллари билангина эмас, меҳрибонлиги ва ширинсўзлиги билан ҳам беморларни даволашаяпти. Шунинг учун ҳам диспансердаги катта-ю кичик бу шифокорларни ҳурмат қилади.

Мен диспансерда даволанаётганимда врач Тамара Турсунова яна бир неча беморнинг кўзини операция қилди. Ожиз бўлиб қолган бу беморлар ҳам мен каби ёруғ дунёни яна қайта кўриб, дард нима эканлигини билмагандай соғайиб кетдилар.

Биз, диспансерда даволанган кишилар номидан Т. Турсунова, М. Нурмуҳамедоваларга катта миннатдорчилик билдирамиз.

А. ИСРОИЛОВ,
пенсионер.

ЮБИЛЯРЛАРИМИЗ

АТОҚЛИ ОЛИМ

Сочлари қордек оппоқ, аммо, ҳали чарчаш нима эканлигини билмайдиган бу камтарин фан соҳибини кўпчилик яхши танийди. Уни гоҳ Тошкент Давлат университетининг аудиторияларида, гоҳ катта йиғилишларда, гоҳ олимлар даврасида учратасиз. Олим қаерда бўлмасин, ким билан суҳбатлашмасин фойдали маслаҳатлар беришга, бой иш тажрибалари билан ўртоқлашишга ҳаракат қилади.

Бу киши — республикамиз илм-фан аҳллари, студентлар ҳурматини қозонган академигимиз Теша Зоҳидов!

Олим 60 ёшга тўлди. Олимнинг чексиз қувончига шерик бўлган ҳамкасблари, шогирдлари, таниш-билишлар содда табиатли камтарин фан арбобини чин юракдан муборакбод этдилар, унга сиҳат-саломатлик ва янги ижодий камолат тиладилар.

Теша Зоҳидов республикамизнинг қалдирғоч зиёлиларидан бири сифатида кўп ишлар қилди. Ёшларда илм-фанга катта қизиқиш уйғотди. Студент кадрлар тайёрлаш ишига катта улуш қўшди. Республикамиз фани тараққиётида унинг хизматлари катта.

Бу йирик олимнинг раҳбарлигида ўнлаб фан кандидатлари етишиб чиқди. Биология фанининг жонкуяр вакиллари О. Богданов Д. Кошкаров ва бошқалар унинг бой билимидан баҳраманд бўлдилар.

Меҳнат инсонни улуғлайди деганларидек, самарали тадқиқотлари уни етук олим даражасига кўтарди. У бир неча йил мобайнида В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг ректори бўлиб ишлади. Кейинчалик Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига президент қилиб сайланди.

Олимнинг тадқиқотлари фақат бизнинг мамлакатимиздагина эмас, шу билан бирга чет элларда ҳам эътибор қозонди. Олимнинг 1961 йилда Ҳиндистондаги халқаро Зоология академиясига ҳақиқий аъзо қилиб сайланганлиги ҳам буни исботлаб турибди.

...Юбилей арафасида олимнинг ижод масканида бўлдик. Шинамгина хона. Нодир асарлар кўзга ташланади. Бу китоблар орасида олим томонидан ёзилган асарлар ҳам бор. «Қушлар» ва «Сут эмизувчилар» деб номланган энциклопедияларнинг дастлабки томлари, шунингдек нашрга тайёрлаб қўйилган навбатдаги томлар ҳамда «Қизилқум саҳросининг биоценози» номли асарнинг қўлёзмалари эътиборни ўзига тортади.

Олимнинг бу ва бошқа асарларида Ўрта Осиё саҳроларининг ҳайвонот дунёси, чорвачиликни ривожлантириш истиқболлари баён қилинган.

Олимнинг ижодий режалари катта. Интилганга толе ёр дегандек, у илм-фан хазинасига яна кўп дурдоналар қўшади.

Ҳ. ҒУЛОМОВ,
аспирант.
А. АЛИЕВ.

ДЎСТИМНИНГ ТЎЙИ

Юбилей! Бу кун юбилярнинг катта тўйи. Дўстлар, таниш-билишлар, шогирдлар даврасида ана шундай шодиёнани ўтказиш қандай яхши! Пойтахт илм-фан жамоатчилиги эртага атоқли иқтисодчи олим, профессор Олим Аминов туғилган куннинг 60 йиллигини кенг нишонлайди.

Биз бу камтарин, толмас тадқиқотчи билан ёшликдан бирга ўсганмиз. 1920 йилнинг ёзи эди. Ўшанда биз Тошкентдаги ўзбек билим юртига тўпландик. Қувноқ бир бола билан дўстлашиб қолдим. Унинг исми Олим эди...

Йиллар ўтди. Мактабни битирдик. Ҳаётга йўлланма олган ўқувчилар меҳнат қучоғига отландилар. Олимжон эса илм-фанга берилди. Игна билан қудуқ қазигандек, илм-фан хазинасидан дур қидиришни ўз олдига асосий мақсад қилиб олди у. Мана бугун дўстим Олимжон етук илм-фан соҳиби. У таниқли иқтисодчи олим бўлиб етишди.

Профессор О. Аминов республикамизда ўзбеклардан етишиб чиққан биринчи иқтисод фанлари доктори. У Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби. Профессор ҳозир Тошкент Халқ хўжалиги институтининг сиёсий иқтисод кафедрасига мудирлик қилмоқда. У қарийб 40 йилдан бери илм-фан соҳасида шуғулланиб келмоқда. Бу орада унинг 70 дан ортиқ илмий асари яратилди. Олимнинг Ўзбекистон ва Ўрта Осиё сиёсий иқтисодига бағишланиб ёзган йирик монографиялари катта ижобий баҳо олди.

Профессор меҳрибон устоз ҳамдир. У сиёсий иқтисод фани соҳасида илмий-тадқиқот ишлари олиб бораётган 30 дан ортиқ фан кандидатига илмий раҳбарлик қилди. Ҳозирда ҳам у бир неча аспирантга илмий раҳбарлик қилмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз толмас тадқиқотчининг самарали меҳнатларини юксак тақдирлади. Унинг кўксида Меҳнат Қизил Байроқ ордени порлаб турибди.

Яқин дўстим ва ҳамкасбим Олимжон Аминов 60 ёшга тўлган кунда унга чин юракдан сиҳат-саломатлик ва узоқ умр тилайман.

Илёс ФОЗИЛОВ,
медицина фанлари кандидати, доцент.

Адабиёт саҳифаси

ҚИШЛОҚ

Қишлоқ
Ялпи экин майдони эмас.
Деманг уни
Фақат гўзал манзара,
Қишлоқ қизларининг ўлани
эмас,
Меҳнати уларни этмишдир
сара.
«Меҳнат»,
«Меҳнат» деймиз оғиз
тўлатиб,
Ахир
Қуруқ меҳнат бормас ҳеч
жойга.
Меҳнат
Истеъдодни бермас яратиб.
(Меҳнатсиз истеъдод
Гарчи бефойда)
Истеъдоди билан қишлоғим
чевар,
Ниҳол кўкартириш ўзи бир
санъат.
Она қишлоқ!
Туғдинг не-не фарзандлар,
Не-не шоирларга
Бердинг камолот.
Аммо
Улар кетди бағрингдан йироқ
Темир қанот бўлган
Қуш боласидай
Фарзандларинг сени
Эслайдилар гоҳ
Таржиман ҳолда,
Гап орасида.
«Меҳнат» билан
Олам бўлдик дейишар,
«Меҳнат» дейишади оғиз
тўлатиб.
Ахир
Қуруқ меҳнат кимга қайишар,
Меҳнат
Истеъдодни бермас яратиб.
Сувга тушган қуёш нури
аралаш
Ичирмасанг агар,
Болангга санъат,
Юракларда бунча,
Бўлмасди оташ,
Юксалмасди бунча
Баландга санъат.
Фарзандларинг сенда
Кўзини очар.
Очару қидирар шаҳардан
юмуш,
Қиз узатган она каби ҳар
сафар
Қолавердинг
Эшик олдида хомуш.
Она қишлоқ
Мени эса қучоғингга ол,
Шовқинли шаҳарда
Ўсган болангман,
Сенда туғилмадим,
Келмасин малол,
Асранди ўғилмас,
Жигар-порангман.
Ўйнаб келганим йўқ
Ковун сайилига.
Келмадим салқинда
Қимизхўрликка.
Неки юмуш бўлса,
Буюр, майлига,
Ярармам
Камида бир мухбирликка.
Битта кўчат каби
Тупроғингга ол,
Сувингни симириб илдиз отай,
мен.
Ким меҳнатсиз
Ютмоқ бўлса бол
Қалам тиғи билан илиб отай
мен
Сенда туғилмадим
Жонажон қишлоқ,
Ҳуснингга тикилай ҳар субҳи
сабоҳ:
Буюк талантларни
Туғасан қандоқ,
Ҳеч бўлмаса шунга бўлай
бир гувоҳ.

Юсуф ШОМАНСУР

ИККИ НОВЕЛЛА

КЕЧИККАН АФСУС

ТАМОМ. Ҳаммаси тугади! Бу қишлоққа Зуҳранинг ҳузурига не-не умидлар билан келган эди Нуртой? Бугун ҳаммаси тамом бўлди...

Нуртой ўз уйидан чиқиб кетганига — хотинини, икки яшар ўғлини ташлаб чиққанига беш йил бўлибди. Мунчалар тез қувалашмаса бу йиллар!

Ўшанда жанжал арзимаган нарсадан чиққан эди: овқатнинг кеч пишгани баҳона бўлди. Нуртой «оғзига сўз олди-ю», мағрур «бош олиб кетди». Чиндан ҳам иши ўнгилан келди. Бир дўстининг ўғил тўйида мана шу аёл билан — Зуҳра билан топишди. Қишлоққа келди. Билими ўзига етарли бўлгани учун табелчи қилиб сайлашди уни. У энди ўтмишини унутишга уринар, бутун бахтини мана шу ердан — Зуҳрадан топгандай эди. Фақатгина... Нуртой фарзанд кўрмади!

Фарзанд! Ҳаётнинг энг ширин меваси. Нуртойнинг юрагини ҳам шу фарзанд сўзи кемирарди. Таниш-билишлари ўғил-қизларини эркаласалар, ўғил-қизлари учун бирор нарсалар атаб олсалар, Нуртойнинг кўнгли ўксинади, эзилади. Унинг хаёлларида кейинги пайтларда шу нарсалар ўрмалаб қолди: индамайгина қолган хотин, қиқир-қиқир кулаётган икки ёшли ўғилча... Эшик олдидаги йўғон тут...

— Кетаман! — деди у Зуҳрага даб-дурустдан.

— Қаерга? — бепарвогина сўради Зуҳра.

— Туғилган қишлоғимга. Ўғлимнинг ёнига.

— Кетаверинг. Анчадан бери айниб юргандингиз, ўзингиз ҳам.

Нуртой бундай жавоб кутмаганди. Қотиб қолди у. Ҳозир кетаман деганида Зуҳра бўйнимга ёпишиб олса керак деб ўйлаган эди. Эҳ, хом калла! Халқ экканингни ўрасан, деб бежиз айтмаган экан.

Кетди... Батамом кетди...

Нуртой қишлоқ кўчасидан бир-бир қадам ташлаб бормоқда. Қадам ташлашлари сокин, оғир, вазмин. Гўё ҳар бир қадамини санаб босаётгандек... Эгнида дазмолсиз оқ кўйлак ва қора шим. Бошида эски шляпа. Икки чаккасидаги сочига оқ оралаган. Буни ўзи сезмайди.

Нуртой ўз кўчасига бурилди. Ҳу ана таниш тут. Эшигининг олдида ҳамон гердайиб турибди. Минг хаёллар гирдобида қолган Нуртой эшик олдига етиб келганини сезмай қолди. Эски эшик ўрнига қўш табақали дарбоза ўрнатилибди. У иккилана-иккалана қўнғироқ тугмасини босди. Бир бола югуриб келиб эшикни очди. Нуртой таниди: ўзининг ўғли. Кўзу-қошлари ҳам ўзиникига ўхшайди. Қопқора сочлари жингалак-жингалак.

— Саломатхонларнинг уйлари шуми? — деб сўради Нуртой титроқ овозда.

— Ҳа, шу. Келинг амаки!

Боланинг «амаки!» деган сўзини эшитган Нуртойнинг юраги шиғ этиб кетди. Ўз ўғли амаки деса-я!

— Ойиз уйдамилар?

— Йўқла, ишга кетганла.

— Қаерда ишлаяптилар?

— Ия, билмайсизми, — бола ойимни ҳамма танийди деб ўйларди чоғи, — боғчада. Ҳозир кеп қолалла. Уйга киринг! Уйда дадам борла!

— Нима-нима? Дадам дедингми? Қанақа дада? — ихтиёрини йўқотиб қўйган Нуртой бақириб юборди.

— Ўзимми дадам. Нега бақирасиз амаки?

— Дадангмен бўламан! Сен менинг ўғлимсан! Кел, бағримга босай, ўғлим! — Нуртой қўлларини чўзди.

— Вой ану кишиларни! Дадам уйдала-ю! — бола тақ этиб эшикни ёпди-да, чопқиллаб уйга кириб кетди.

Нуртой эшик олдида қаққайиб қанча турди, эслолмайди. Фақат кеч пайт ўзини қишлоқ чойхонасида кўрди. У барча қилмишлари учун хотинидан кечирим сўрамоқчи, ўғлини бағрига олмоқчи эди-ю, начора кечикканди.

ЛАЙЧА

ШАҲАРГА оқшом чўкди. Беғубор, тип-тиниқ оқшом. Кўчалардаги сон-саноқсиз лампочкалар кўкдаги юлдузларга ҳамоҳанг: йўлларни чароғон айлашга интилади.

Анҳор бўйини сайр қилардим. Сувнинг салқини юзларга урилади. Катта йўлдан тинимсиз машиналар ўтиб турибди. Кун билан туннинг фарқи йўқ гўё уларга.

Шу чоқ... Ҳа, худди шу чоқ... Кўча четидаги ҳовлидан бир лайча чопиб кўчадан кесиб ўтмоқчи бўлди. Бироқ кучли тезлик билан келаётган машинани кўриб, кўча ўртасида тўхтаб қолди. Олазарак бўлиб, орқасига қайтишни ҳам, олдинга ўтишни ҳам билмайди. Ғизиллаб келаётган машиналар буни кўриб, бироз секинлашадилар-да, ўтиб кетадилар.

Аммо.. Бир машина баланд тезлик билан келди-да, лайчани писанд қилмай, тўппа-тўғри унга қараб юраберди. Ваҳимага тушиб қолган лайча жон ҳолатда ўзини олиб қочмоқчи бўлди. Лекин кечиккан эди. Машина лайчани босиб ўтди. Катта йўл ўртасида вангиллаб қолаверди у. Машина эса писанд қилмай, ўша тезлиги билан учиб ўтди.

— Ўлди! — деди бир йўловчи лайчага боқиб.

— Йўқ, оёғидан босди, ўлмаган! — дерди бошқаси.

Лайча чиндан ҳам ўлмаган экан, олдинги икки оёғи билан сургала-сургала бориб, йўл четидаги майсага ёнбошлади.

Мени хаёл чулғади. Атрофдагиларга шундай дегим келди: «Одамлар! Тўхтатинг, ўтиб кетган машинани. Ичида ҳиссиз ва дидсиз бир одам ўтирибди. Рулдан олиб тушинг уни. Қайта машинани бошқаришга қўйманг. Акс ҳолда одамларни ҳам босиб ўтиши мумкин у».

...Йўл четида вангиллаб қолган лайчанинг фарёди ҳамон-ҳамон қулоғимдан кетмайди...

ТЎЛҚИН.

КЕЧА

Ёмғир эмас, марварид ёғар.
Ёмғир — кеча шаклида бу он,
Сув сингари жилдираб оқар,
Кеча-кечар шод ва беармон.
Баргларда рақс этар шаббода,
Ўйнар сабо шаклида кеча,
Гуллар каби сақлайди одоб,
Афсоналар айтар тонггача.
Кеча тепасида учади,
Кипригимдан отилгувчи нур.
Менга кеча ёмғир ичида,
Гўзал хаёл каби кўринур.
Рухсорини ювмоқда кеча,
Ва булутга кўтариб бода —
Сассизгина ва масрур ичар,
Сассизгина шеър ўқир ёддан.

Рауф ПАРФИ.

ТИЛАГИМ

Қалбим севинчга тўлиб,
Гулдай кулиб боқади.
Сўзларингни эшитиш
Кўнгилга хуш ёқади.
Қишлоғимда биргина
Паҳлавоним ўзингсан,
Хаёлимда эрта-кеч
Ижодкорим ўзингсан.
Сезмас эдим ишқингни,
Кўзинг қилди ҳавола.
Юрагимга йўл топиб
Боғлаб олса начора.
Тол баргидай титрайди
Сени кўрса юрагим,
Айтгин нима қилайин
Севмоқ бўлса тилагим...

Раъно ТУРДИЕВА.

САДОҚАТ ҲАҚИДА РОМАН

Ёзувчи Шуҳратнинг иккинчи «Олтин зангламас» деб аталган романи 30-йилларнинг охири ва Улуғ Ватан уруши давридаги воқеалар ва кишилар тақдири ҳақида ҳикоя қилади. Бу давр партия XXII съезди қарорларида тарихий-сиёсий жиҳатдан холисона баҳоланди. Бу даврда мамлакатимизда социализм қурилиши тўғри йўлдан олиб борилди ва оламшумул ютуқларга эришилди. Шу билан бирга сиёсий раҳбарликда айрим ҳолларда ленинча нормаларнинг бузилиши рўй берди. Бу эса, ўз навбатида социалистик демократиянинг тўла-тўкис амалга ошувига зиён келтирди.

Ўзбек совет адабиётида кисман қаламга олинган 1937—38 йиллар воқеаси Шуҳратнинг янги романида кенгроқ талқин этилади. Халққа, партияга, социализм ишига садоқат, ижтимоий бурч ва масъулият, одамга ишонч проблемаси романнинг асосий ғоявий-бадиий йўналишини ташкил этади. Бу проблема биринчи навбатда бир-бирига кескин карама-қарши Содиқ ва Мирсалим образларида ҳаяжонли ифодаланган. Роман бир бино бўлса, бу образлар унинг икки устунидир. Романнинг дастлабки қисмларида ёзувчи Содиқ образини реалистик характерлашда айниқса, маҳорат кўрсатган. Ўқитувчи — зиёли Содиқнинг покиза қалби, ҳаётий муддаоси китобхон кўз олдида ишонтирарли тарзда бирма-бир намоён бўлади. Содиқ ўз оиласи билан шаҳарга кўчиб келгандан сўнг мактаб ишини яхшилашга шу қадар зўр иштиёқ билан киришиб кетадики, унинг обрў эътибори ошганидан аламзада бўлган кишилар кўзғотган қора булут боши узра кўланка солаётганини хаёлига ҳам келтирмайди. Биз Содиқ қалбида аста-секин пайдо бўлабошлаган руҳий зиддиятни ҳис этамиз, унинг тақдири учун қайғурамиз. Китобхон ҳис-туйғуларини роман қаҳрамонлари тақдири билан боғлай олиш бадиийликнинг муҳим шартларидандир. Шуҳрат бунга характерли ҳаётий-маиший деталлар, ички руҳий монологлар орқали эришаолган. Содиқ директор бўлган мактаб намунали деб газетада мақталганига қарамай маориф бўлими мудирининг ҳисобот докладида қизил қалам билан устидан чизилгани, педагогика журналида босишга тайёрланган мақоласининг тушириб қолдирилгани каби ҳолларни қаҳрамон чуқур ҳис этади. Лекин энг оғир дамларда ҳам Содиқ маънавиятининг моҳиятини қийноқ руҳий зиддиятлар ташкил этмайди. Содиқ образининг бадиий пафоси унинг ўз идеалига садоқатида, иродасининг мустаҳкамлигидадир. Романнинг «Олтин зангламас» деб номланиши ҳам биринчи навбатда Содиқ характерига рамзий ишорадир. Содиқ характерида ўша алғов-далғов йилларида Ленин йўлидан четга чиқмаган, жанговар коммунист қиёфасини кўрамиз. Содиқ лагерь ҳаётида ҳам, Улуғ Ватан уруши фронтларида ҳам совет кишисига хос матонат кўрсатади. Унинг фашизмга қарши курашдаги қаҳрамонлиги қандайдир шахсий манфаат, ўзини оқлаш (бунга ҳожат ҳам йўқ эди), шуҳратпарастликдан ҳоли, балки бу қаҳрамонлик босмачиларга қарши кураш ва социализм қуриш йилларида унинг қиёфасида шаклланган ички маънавий кучга асослангандир. «Кучли руҳ заиф танани қутқаради», деган эди қадимги донишмандлардан бири. Ана шундай забардаст руҳ Содиқ характерини пўлатдай тоблади. «Турма-ю лагерь менинг юртимга, партиямга бўлган меҳру муҳаббатимни қилнинг қийиғигача сусайтирмади, аксинча, уларни қалбимда яна ҳам ардоқладим. Мана шу меҳр мени шу кунгача омон сақлаб келаётган бўлса ажаб эмас. Фақат шу меҳр туфайли барча қийинчиликларга бардош бердим. Ишончи комил бўлмаган, умидсизликка тушганларнинг озмунчаси нобуд бўлиб кетдими! Бу йиллар мен учун синов бўлди, зўр синов бўлди».

ТАНҚИД ВА ТАҚРИЗ

Бундай синовда одамларнинг пучаги айниқса, юзага чиқади. Романда Мирсалим образи жамиятимизга номуносиб иллатнинг мужассамидир. Содиқнинг суянган тоғи ҳақиқат бўлса, Мирсалимнинг суянгани иғводир. Мирсалимнинг уй шароити, хатти-ҳаракати, тилёғламаликдан иборат муомаласи унинг маънавий дунёсининг юзаки, нопок ва тубанлигини таъкидлайди.

Бизнинг жамиятимизда иғвогар маънавий жиҳатдан ҳеч қачон эркин бўлолмайди. Ёзувчи ана шу ҳаётий ҳақиқатни чуқур ҳис этади ва реалистик акс эттиради. Содиқ қамалгандан кейин одамлар Мирсалимга нафрат кўзи билан қарайбошлайдилар. Озодликдаги Мирсалимнинг ҳаёти Содиқ аҳволидан оғир ва ваҳималидир. У маънавий маҳбус шахсдир. Маҳалла-кўй, коллективнинг кўзидан ўзини панага тортади, уларнинг назаридан қўрқади. Унинг виждони кир. Гўё сири очилиб қоладигандай, ҳақиқат келиб ёқасидан бўғадигандай доимо ҳадиксираш, ташвиш гирдобида яшайди. Қизи уйини тарк этган, хотин ҳар гапида чақиб олади. Содиқнинг эса, виждони пок. «Виждони пок одам бардошли бўлар экан», дейди у. Гуноҳсизлигига қатъи ишонч туфайли Содиқ жисмоний тутқинликда ҳам ўзини доим маънавий жиҳатдан эркин ҳис этади.

Одамнинг олтини ижтимоий бурч, ўз идеалига садоқатидагина эмас, балки севги, оила масаласида ҳам намоён бўлади. Асосан табиий чизилган Жаннат ва Мушарраф образлари Содиқ қалбидаги нур ва доғ тимсоли бўлиб гавдаланади. Жаннат Содиқнинг одамгарчилигини, инсоний фазилатини юксак қадрлайди, фарзанд туфайли енгилтак аёл Мушарраф тузоғига тушиб қолганидан қаттиқ изтироб чекади. Ёзувчи бу образларни бир-бирига кескин қарама-қарши хатти-ҳаракатларда кўрсатади. Китобхон ярамас одамларнинг гапига учиб қамоқхонага Содиқдан талоқ хати сўраб кирган Мушаррафдан қаттиқ нафратланса, Мушарраф ўлимидан сўнг уйга қайтиб, Маратга оналик қилган, узоқ юртга Содиқни йўқлаб борган, уни ноҳақ туҳматлардан ҳимоя қилиш учун курашга киришган Жаннатга меҳр-муҳаббат изҳор этади. Азиза ва Қодир образлари асардаги севги мавзуини янада ёрқинлаштиради. Азиза «эски тузумнинг ҳидини ўзида сақлаб қолган» отаси Мирсалим қарашларига кескин норозилик баён қилади. У ноҳақликка нисбатан исёнкор, севгида беғубор қиз. Унинг чинакам фазилати «акаси бадном қилинган» Қодирга бўлган севгида садоқатидадир.

Чиндан ҳам романда севги мавзуининг чиройли бадиий ифодаси бўлган Жаннат ва Азиза таъсирли образлардир. Ёш бўлишига қарамай оғир дақиқаларда ўз йўлини тўғри белгилайолган Қодир, Содиқнинг оиласига ёрдам бериб турган Икром ота, ўзи тергов қилган кишининг фронтдаги жасоратидан ҳайратланиб чуқур ўйга толган Чуханов образлари совет кишиларига хос гуманизм, бирордарлик туйғусини ёрқин ифодалайди.

Роман мавзуи ва ундаги проблемалар ёзувчининг чинакам қалбидан ўтганини, чуқур ҳис этиб ёзилганини одамлардаги олтин фазилатларнинг кўп ҳолларда реалистик холисона ифодаланганидагина эмас, балки лирик монологларда шоирона мадҳ этилганида ҳам кўриш мумкин. Дарҳақиқат романда эпик ёзувчи услуби билан шоир қалби пайванд бўлиб кетганини сезамиз. Содиқ, Адолат хола, Жаннат тақдиридаги драматизм лирик монологларга янада эмоционаллик бағишлайди. Сўзлар ўз-ўзидан оқиб келади, ҳаяжонли ўйлар, уйма манзаралар ҳосил бўлади. Ички монологлар кўп ҳолларда табиий содда бўлганидан ўқиш енгил ва завқли.

Лекин романнинг эпик-воқеалар тизмаси ҳақида айрим эътирозларимиз бор. Катта даврни ўз ичига олган роман ёзувчидан узоқ давом этадиган табиий мураккаб сюжет ва бошдан охиригача ҳаракат қилувчи характерлар яратиш маҳоратини талаб этади. Роман сюжети йўчалишининг қалтис бурилишларида тасодифларга ўрин берилганлиги воқеага бўлган ишончини бир мунча сусайтириш билан бирга, образлар хатти-ҳаракатида ҳам баъзан сунъийлик келтириб чиқарган. Масалан, роман персонажларининг узоқ юртларда, фронтларда бир-бирлари билан тез-тез учрашувлари китобхонда шубҳа уйғотади. Ёзувчининг умуман муваффақияти ҳисобланган Содиқ образида ҳам далилланмаган хатти-ҳаракат, тасодифлар учрайди. Диловорхўжа образи эса, роман сюжетига етарли даражада сингдириб юборилмаган.

Ёзувчининг ўз персонажларига нисбатан холисона муносабатда бўлиши, тасвирий бўёқлар меёрига қатъий риоя қилиши реалистик образлар яратишда муҳим эканини таъкидлаб ўтиш керак. Асарнинг дастлабки қисмларида жонли образ сифатида характерланган Мирсалимда асарнинг кейинги қисмларида умумийлик ортади. Образдаги қора бўёқ ортиқ даражада қуюқлаштириб юборилади. Мирсалим фронтда фашистлар хизматида бўлади, жосус сифатида Ўзбекистонга юборилади. Бизнингча, бу образ зиммасидаги юкни иккига ажратиш, бир-бирини бавосита характерлайдиган икки образ яратиш маъқул эди. Умуман романнинг ҳажмини материалга мувофиқ бир мунча ихчамлаштириш мумкин эди.

Давр проблемасининг ўзига хос бадиий талқин этилиши, қизиқарли кишилар тақдири, тасвир услубининг содда ва эмоционаллиги билан роман китобхонлар қалбидан жой олди.

Очил ТОҒАЕВ.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

ОТАЛАР

Ҳаёт мактабида устоз оталар,
Адашсак гар йўлга солиб
қўйинглар.
Ёшликнинг шўхлиги сой, деб,
аталар
Инсонийлик нақшин қалбга
ўйинглар.
Чунки элда мавжуд шундай бир
ўгит;
«Боласин учишга ўргатар
бургут».

КУЗАТИШ

Кузатганда ўғлин урушга
йиғлаб,
Фақат неварага жилмайиб
боққан.
Почтальон «қора хат» тутганда
бир кун,
Шу кун ҳасса ушлаб, сочи
оқарган.
...Ўғлининг ёшига етди невара,
Дили япроқ каби титрайди
ҳамон.
Фақат битта мақсад кезар дил
аро:
«Неварам кўрмасин хавфни ҳеч
қачон»

Ҳамроқул РИЗО.

МАКТУБ

(ТАНИШ ҚИЗГА ВА ЁЛҒИЗ УНГАГИНА ЭМАС).

Лаққа балиқ
тутиш қасдида
Қўлга тушган каби овчилар,
Дастурхони боши устида —
Кўчасида бир қур юрмаган,
Дарвозасин чертиб кўрмаган —
Уйга келиб қолди совчилар.
Аямади оддий таъзимни,
Бағрин очди уларга бир-бир —
Уринлатди расму русмни,
Ва айвонга ундади — кампир.
Сўз бошланар олис-олисдан,
Лолу гаранг она бечора.
Ажралармиi, яқинда, қиздан,
Қиз бола-да, бўлак не чора!
Қиз бола-да,
ахир ёшига —
Кунда, ана, ёш қўшилади.
Шу савдо бор: одам бошига —
Тенги келса, бош қўшилади...
...Ўлтирибди хонасида қиз,
Хаёллари — кўпирган булоқ.
Деразанинг панасида қиз,
Не гап дея солади қулоқ.
«Куёв бола қиз каби сўлим,
Қиз боладан ортиқ чиройли.
Чекмас, ичмас,
Рости, гул—қўли,
Йигитмисан, йигит—киройи.
Ундан бирон дўсти,
қардоши —
Ранжиганмас, қилганмас гина.
Тузуккина эгни,
уст-боши,
Уй-жойи ҳам хўп тузуккина...
Кўкси тўлиб қиз олади тин,
Бир ғулғула унинг қалбида.
Қайси йўлни танламоқ мумкин,
Икки йўл-ку ахир олдида...
...Бу сенми, эй қадирдон сингил,
Бу сенми, эй ягона дўстим.
Англадингми, у гаплар енгил,
Куёвинг-да, бор-ку кам-кўсти.
Чекмас, ичмас...
шундай эҳтимол,
Чиройда ҳам кундай эҳтимол,
Балки олам қилади ҳавас,
Балки уйи—шоҳона сарой...
Аммо,
унда юрак бут эмас,
Бир юракки, муҳаббатга бой!
Иńғибди-ю,
йўллабди сенга —
Қайда бўлса бозорчи хотин.
Даллол бўлиб, — дебди у,—
менга
Олиб беринг бир қиз ҳаётин!
Майли, улар тўқиб афсона
«Ёқтирмаган ўзимиз» деса,
Майли, ҳатто, таниш—бегона—
Имлаб сени: қари қиз!—деса.
Майли, деса: касод бозори —
Гапга тўлиб бутун бир кўча.
Майли, ўша—онайизоринг
Қовоқ солса, ранжиса пича.
Қамчилавер бедов отингни
Кетавергин янчиб бемалол.
Бериб қўйма ўз ҳаётингни —
Сўраганда бозорчи аёл!

Омон МУХТОРОВ.

СОКИН КУЗ. А. Палехов фотоси.

ЎРМОН

Неча минг йилларки мана шу ўрмон,
Ўйноқи елларда чайқалар ҳар дам.
Балки ерда дастлаб яшаган инсон,
Шу шохлардан тушиб ташлаган қадам.
Шунинг учунмикин?!
дарахтлар мағрур,
Виқор билан кўкка назар солади,
Шунинг учунмикин?
Бири йиқилса,
Бири елкасила суяб қолади.
Шунинг учунмикин?
асрий салобат,
Сирли қучоғида эрур ҳукмрон.
Дарахтларнинг бундай кенг оламида
Гўзаллик, нафосат тутмиш ошиён.

Сабриддин САДРИДДИНОВ.

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

ЙЎЛ

Юрагимда олам-олам ҳис,
Сийнаси ичра сиғмай ўйноқлар.
О, бунча ҳам жимирлаб нафис,
Нигоҳимни тортар булоқлар.
Гўзалликда гўё келинчак,
Ҳузурида имлайди гуллар.
Йўлда қолди сулув наъматак,
Ортда қолди о, қанча йўллар.
Чашмаларда юзимни ювдим,
Қалбда завқлар кетди қалашиб.
Қирда елиб оҳулар қувдим,
О, қолдим-ку ногоҳ адашиб!..
Тоғу қирда адашсанг майли,
Майли чўлда адашсанг агар.
Ўрмонларда адашсанг майли,
Майли йўлда қолсанг дарбадар.
Адашган чоғ дўстим, йўлингдан,
Изласанг гар топилмай қолмас.
Аммо ҳаргиз она элингдан,
Дўстларингдан адашмасанг бас!

Сулаймон РАҲМОНОВ.

ХОНАМДА

Энгашганман стол устига,
Кўзим нури тўкилар аста.
Мисраларим қоғоз тусига
Қўшилгандай бўлар бир пасда.
Жимлик,
Фақат осма соатнинг
«Шиқ-шиқ» лаши тўхтамас доим.
Севинаман.
Илҳом-дил қушим
Ой чиққунча азиз ҳамроҳим.
Шеър битади,
тонг ҳам отади.
Кўзларимни элтади уйқу.
Лекин...
Лекин ёр ўйғотади:
— Туринг, ишга кеч қоласиз-ку...

Расулжон ЮНУСАЛИЕВ.

ДИЛ ҚУШИМ

Баъзида дўстларим сўрашар мендан,
Дугонам, сен кимни ўйлайсан мудом.
Мен ҳечким дейману, аммо дил қушим,
Парвозга отланар севгилим томон.
Қанчалик йўқ демай, тонмайин лекин,
Қайдандир киприкка учқунлар шабнам.
Хаёлга келтириб чекиб ногоҳ оҳ,
Билмайин қоламан айтганимни ҳам.

Ҳафиза ШАРОФХЎЖАЕВА.

ТЎРТЛИКЛАР

Агар сафар кетсанг, мардга бўл ҳамроҳ,
Ҳар бир мушкулингдан у бўлур огоҳ.
Агар ҳамдам бўлсанг бир номардга сен,
Йиғлаб турсанг ҳатто ташламас нигоҳ.

* * *

Сотиб олса бўлур зару-жавҳарни,
Истасанг топасан инжу-қамарни.
Чарх уриб кезсанг гар оламни юз бор,
Сотиб ололмайсан вафо-гавҳарни.

Мухтор РАЗЗОҚОВ,
солдат.

ИШЧИ

Ўнг қўлида бир варақ қоғоз,
Кўтарилди минбарга ишчи.
Қурилишда у оддий ғиштчи,
Ишончи бор ҳар бир сўзида.
Дона-дона гапирар чечан,
Мақтанмайин сўзлар ишини.
Яққол кўрдим тинглаган
чоғда —
Ленин орзу қилган кишини.

Мамасидиқ ТУХТАСИНОВ.

ҚУЁШ БОЛАЛАРИ

Қуёш зиёси-ла елкам қитиқлар,
Эркаланиб унга кўксим
тутаман.
Тепамда волидам тургандай
бўлар,
Тафтини сут янглиғ қулт-қулт
ютаман.
Қуёш боласиман,
Юрагим қуёш.
Яширганман кўзларда уни.
Яширганман,
Шеър ёзганимда
Ишлатай деб сўзларда уни.

Ўлмас ЖАМОЛОВ.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

„ДОЙЧЕС ПАНОРАМА“: АҚШ—ХАЛҚАРО ЖАНДАРМ

БОНН, 9 декабрь. (ТАСС). Ғарбий Германиядаги «Дойчес панорама» журнали урушдан кейин халқаро сиёсатда АҚШнинг ролига бағишланган мақолани босиб чиқарди. Шу мақолада журнал Қўшма Штатлар халқаро жандарм бўлиб қолди, деган хулосага келмоқда.

«Марказий ёки Жанубий Америкада, Африкада ёки Осиёда қандай тўнтаришлар қилишини, қандай тўнтаришлар қилинмаслиги кераклигини белгилаб бериш ҳуқуқини Америка ўз зиммасига олмоқда. Вашингтон ҳали ҳам кўпгина мамлакатларни АҚШга маъқул бўладиган сиёсат ўтказишга мажбур қилишга уринмоқда», деб ёзади журнал.

Вашингтон, дейилади сўнгра мақолада, оппозицияда бўлган партияларни пора бериб сотиб олмоқда, ҳукуматларни ағдармоқда, уруш эълон қилмай мамлакатлар устига бомбалар ёғдирмоқда, бошқа давлатларнинг территориялари тепасида учиб юриш учун жосус самолётлар юбормоқда.

«Дойчес панорама» журналининг ёзишига қараганда, ҳозирги вақтда чет мамлакатларнинг территорияларида Американинг 800 минг солдати ва 428 та ҳарбий базаси бор, шулар ёрдамида АҚШ ўзига манфаат келтирадиган сиёсат ўтказишга уринмоқда.

ТХУЗАУМОТ ВИЛОЯТИ ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

ХАНОЙ, 9 декабрь. (ТАСС). Вьетнам информация агентлиги Озодлик агентлигининг хабарига асосланиб қуйидагиларни билдирди: Жанубий Вьетнам Озодлик армиясининг жангчилари ноябрь ойининг дастлабки 20 куни мобайнида Тхузаумот вилоятида америкалик агрессорлар ва қўғирчоқ қўшинларга қарши олиб борилган жангларда душманнинг 542 солдат ва офицерини, шу жумладан, Американинг 336 ҳарбий хизматчисини сафдан чиқардилар.

ВИЛЬСОННИНГ АЙТГАНЛАРИ

ЛОНДОН, 9 декабрь. (ТАСС). Бош министр Вильсон кеча умум палатасида саволларга жавоб қайтариб бундай деди: кейинги маълумотлар «далда берувчи» маълумотлардир ва менинг фикримча, ҳукумат томонидан кўрилаётган тадбирлар мамлакатнинг бу йил ижобий тўлов балансига эришуви учун йўл очиб беради.

Вильсон айтдики, кейинги 12 ой ичида Англия экспорти қиммати жиҳатидан ўтган 12 ойдагига нисбатан 7,3 процент ортди, ваҳоланки шу давр ичида импорт атиги 5,3 процент кўпайди.

ПРЕЗИДЕНТ Л. ЖОНСОННИНГ БАЁНОТИ

НЬЮ-ЙОРК, 9 декабрь. (ТАСС). Оқ уйнинг матбуот масалалари билан шуғулланувчи секретари кеча президент Жонсоннинг баёнотини эълон қилди. АҚШнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳузуридаги доимий вакиллиги томонидан ҳам айни бир вақтда эълон қилинган шу баёнотда айтиладики, Бирлашган Миллатлар Ташкилотида космик фазодан тинч мақсадларда фойдаланиш комитетининг аъзолари космик фазони, шу жумладан Ой ва бошқа самовий жисмларни тадқиқ қилишни тартибга солувчи шартнома лойиҳаси устида битимга келдилар. Келгуси ҳафтанинг бошида Бирлашган Миллатлар Ташкилотига шу шартнома лойиҳасини маъқулловчи резолюция тақдим этилади, деб кутилмоқда, дейилади баёнотда.

БИРИНЧИ УЧРАШУВ. Фотоэтюд.

ҒАРБИЙ ПОКИСТОНДА ҚУРҒОҚЧИЛИК

РАВАЛПИНДИ, 9 декабрь. (ТАСС). Ғарбий Покистонда бўлаётган қурғоқчилик буғдойдан олинадиган ҳосилга таъсир қилади. «Пакистан таймс» газетасининг хабар беришига қараганда, ёмғир ёғмаётганлиги сабабли дарёларнинг суви пасайиб кетди, ирригация каналларига чиқарилаётган сув камайиб кетди.

Қурғоқчилик озиқ-овқат билан таъминлашни мушкуллаштириб қўйди. Вилоят ҳукумати озиқ-овқатнинг тақсимланиши устидан қилинаётган контролликни кучайтириш мақсадида нархи тўхтовсиз ошиб бораётган озиқ-овқат маҳсулотлари билан спекуляция қилинишига қарши бир қанча чоралар кўрди. Ғайри қонуний равишда озиқ-овқат запаслари тўплашга ва донни қўшни мамлакатларга контрабанда йўли билан олиб чиқишга қарши кураш чоралари ҳам кўрилди.

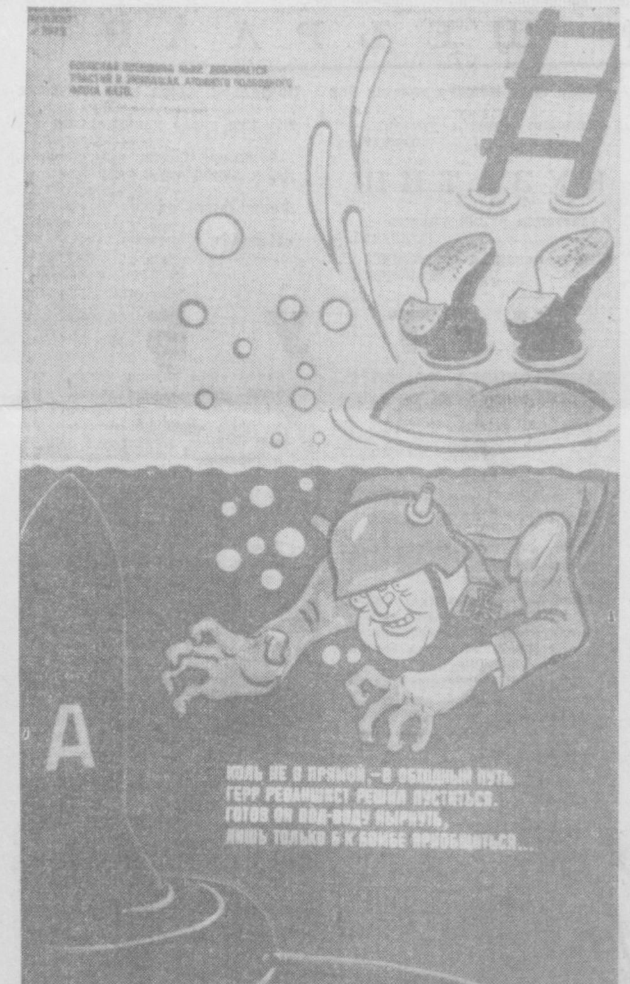

Тўғри йўлдан мақсадига ета олмайин,
Реваншчи жаноб чапни танлайди, айёр.
У бомбани киритай деб қўлга атайин,
Ҳатто сувнинг тубигача шўнғишга тайёр...

Б. Ефимов чизган плакат.
Шеър А. Жаровники.

ХАЙР ФУТБОЛ

⊙ МОСКВА КОМАНДАЛАРИ ДОҒДА. ⊙ ЧЕМПИОНАТ ТАРИХИДА БИРИНЧИ МАРТА. ⊙ БИБА ОРЗУСИ УШАЛДИ. ⊙ «ПАХТАКОР» ТЎҚҚИЗИНЧИ ЎРИНДА. ⊙ ҚИШЛОҚ ФУТБОЛЧИЛАРИ ГРУППА ҒОЛИБИ. ⊙ ТОШКЕНТЛИК ФУТБОЛЧИЛАР СССР КУБОГИ ФИНАЛЧИСИ.

Мана ҳаммамизни ҳаяжонга солган, қувонтирган ва ранжитган футбол чемпионати ҳам тугади. Ғалвир сувдан кўтарилди. Ҳамма командалар ўз ўрнини топди. Жадваллар тўлди, трибуналар бўшаб қолди. Аммо ишқибозлар бахси, тренер ва мутахассислар изланиши, ўрганиши давом этаяпти. Ҳар бир команданинг мухлиси ва унинг устози албатта шу коллектив келажакда янада яхширок қатнашишини истайди. У ана шу мақсадда ўз фикр ва мулоҳазаларини билдиради.

Бу йил энг кучли командалар 28-марта майдонга тушишди. Ана шу биринчиликларнинг 25 мартасида олтин медаль пойтахтда қолди. Бундан ташқари пойтахт футбол шинавандалари севимли командалари бирор марта бўлса ҳам, бронза ёки кумуш медалларидан махрум бўлганини эслай олишмайди. Бу сафар эса Москва командалари бирорта ҳам медални олишга муяссар бўлмади.

Ўтган йилги чемпион — «Торпедо» олтинчи ўринда қолди. Шунингдек 1965 йилги кубок эгаси «Спартак» ҳам мукофотни сақлаб қололмади. Бу йилги чемпион Киев динамочилари мавсум бошиданоқ пешқадамликни қўлдан бермадилар, ҳамма учрашувларни кўтаринки руҳда ўтказдилар. Муносиб резервга эга бўлган бу коллектив энг етакчи ўйинчилардан ажралиб қолганда ҳам оқсамади. Ўтган йили доғда қолган ва кумуш медаль олган (кумуш медалга сазовор бўлишнинг ўзи ҳам катта ютуқ) украин футболчилари келаси сафар қандай бўлмасин ғолиб чиқишга аҳд қилишган эди. Буни команда капитани А. Бибанинг автозаводчиларни чемпионлик унвони билан табриклаб юборган хатидан ҳам билса бўлади. Ўшанда А. Биба шундай деб ёзган эди:

«Москва «Футбол» ҳафталигига, «Торпедо» командасига», «Табриклаймиз, табриклаймиз, табриклаймиз. Чин юракдан, аммо юракда армон билан табриклаймиз. Агар Кутаисидаги аянчли мағлубият бўлмаганда эди... Бизни бироз ўтмишдаги воқеалар овунтиради. Беш йил аввал сизлар чемпион бўлган эдингиз, келаси йил эса олтин медаль бизларга тегди. Бу сафар эса, сизлар яна ғолиб келдингиз, агар қонун циклига риоя қилинса келаси йил... бизнинг энг ашаддий ва энг ёқимли рақибларимиз бўлган ҳурматли торпедочилар, келаси йилгача ҳайр».

Ҳақиқатан ҳам А. Биба янглишмади. Унинг айтгани амалга ошди. Командадош дўстлари билан олтин медални Киевга олиб кетди. Олтин медаль ёнига СССР кубогини ҳам қўшиб кетди. Ҳавас қилса арзийдиган ғалаба!

Доимий тўртинчи ўринни эгаллаб келган Ростов армиячилари бу сафар кумуш медалига сазовор бўлишди. Озарбайжон футболчилари эса бронза медалини олиб, мухлисларини қувонтирдилар.

Бу мавсумни Ўзбекистон командалари қандай натижа билан якунлашди? «Пахтакор» эгаллаган 9-ўриндан ишқибозлар мамнунми? Бу саволга ҳам ҳа, ҳам йўқ деб жавоб бериш мумкин. Бундай қараганда 9-ўрин ёмон кўрсаткич эмас. Донецкнинг «Шахтёр», Минскнинг «Динамо», Олмаотанинг «Қайрат», Ленинграднинг «Зенит» каби кучли командаларини орқада қолдиришнинг ўзи катта гап. Шунингдек, бу йил қўлга киритилган 9-ўрин команда тарихида иккинчи юксак кўрсаткич ҳам ҳисобланади. Аммо пахтакорчилар иккинчи даврада, биринчи даврада тўплаган очколарининг ҳеч бўлмаганда 80 процентини тўплаганларида, бугун биз уларни кумуш ёки бронза медали билан табриклаган бўлар эдик. Шунингдек, фахрли олтиликка кириш учун ҳам тўла асос бор эди. Аммо, мавсумнинг сўнгги ўйинларини бирмунча бўш ўтказган пахтакорчилар қимматли очколардан маҳрум бўлишди.

«Пахтакор» ҳамиша ўз кадрларига таяниб келган. Бизда бошқа клуб командаларидан «юлдузлар» қидириб топиш ва таклиф этиш одати йўқ. Ана шу жиҳатдан бошқа командалардан ажралиб турамиз, ана шу яхши анъана давом этиши тарафдоримиз. Аммо... кейинги кезларда резерв тайёрлаш ишлари бўшашиб кетди. Бу айниқса команда мухлисларини қаттиқ ҳаяжонга солмоқда. Асосий составдан ўрин олган Иноятов, Казаков, Солохо, Юнусовлар қанчалик яхши ўйнашмасин, барибир асосий составда катта тажриба орттирган рақибларга муносиб қаршилик кўрсатиша олмади. Команда дублёрлар состави ҳам мавсумни жуда бўш ўтказиб, сўнгги ўринларда қолди. Бу ўринда команда раҳбарларига, муносиб ўринбосарга эга бўлмай туриб муваффақият ҳақида ўйлаш мумкин эмаслигини яна бир бор эслатиб ўтмоқчимиз. Машҳур футболчилар ва мутахассислар Н. Озеров, Б. Аркадьев, В. Мошкаркин, Г. Качалин, Н. Старостин, И. Беца, И. Нетто ва бошқалар «Футбол» ҳафталиги анкетасига жавоб бериб, киевликлар ғалабасида ўринбосарларнинг ҳам катта ҳиссаси борлигини алоҳида уқтириб ўтишди.

Ҳурматли футбол ишқибозлари, диққатингизни «А» класси олий лигаси қатнашчиларининг якунловчи жадвалига жалб этамиз.

Командалар	Ю.	Д.	М.	Т.	О.
1. «ДИНАМО» К.	23	10	3	66—17	56
2. СКА Р.	20	7	9	54—44	47
3. «Нефтяник»	18	9	9	56—28	45
4. «Спартак»	15	12	9	45—41	42
5. ЦСКА	16	9	11	60—45	41
6. »Торпедо» М.	15	10	11	55—39	40
7. «Динамо» Тб.	13	14	9	47—34	40
8. «Динамо» М.	12	14	10	43—34	38
9. «Пахтакор»	10	18	8	36—32	38
10. «Шахтёр»	15	7	14	32—35	37
11. «Динамо» Мн.	11	13	12	36—39	35
12. «Қайрат»	12	11	13	30—39	35
13. «Арарат»	12	10	14	30—45	34
14. «Черноморец»	10	13	13	29—36	33
15. «Торпедо» Кт.	9	10	17	44—59	28
16. «Зенит»	10	8	18	35—54	28
17. «Локомотив»	11	5	20	34—49	27
18. «Кр. Советов»	4	17	15	18—40	25
19. СКА Од.	1	13	22	16—56	15

«Политотдел» колхози футболчилари мавсумни группа пешқадами бўлиб якунлашди. Бу ғалаба қишлоқ футболчиларига СССР спорт мастери унвонини олиб берди. Аммо «Политотдел» «Жальгирис» ва«Заря» командалари билан бўлган финал учрашувларда муваффақиятсизликка учради. Шундай бўлса ҳам «А» классида иккинчи йил қатнашаётган коллектив учун бундай натижага эришишнинг ўзи катта ютуқ! «Политотдел» ўтган йили умумий 25-ўринни эгаллаган бўлса, бу йил умумий учинчи ўринга чиқди ва кичик бронза медаллари билан тақдирланди. Бу Чен Ир Сон ва собиқ пахтакорчи спорт мастери Идгай Тазеддинов раҳбарлик қилаётган колхоз футбол коллективининг катта ғалабасидир.

Бу йилги Ўзбекистон кубогин эгаси, пойтахт «Звезда» командасининг физкультура коллективлари ўртасида. СССР Кубоги мусобақаларида қатнашиб, финалга чиқиши ҳам, ўзбек футболи олға қараб бораётганлигидан далолат бериб турипти. Ўрта Осиё республикалари «Б» классида қатнашаётган республикамизнинг тўққиз командаси ҳам катта тажриба орттириб мавсумни дуруст якунлади.

* * *

Энди футбол ишқивозлари ва статистиклари эътиборига қуйидаги факт ва рақамларни ҳавола қиламиз. Бу йил олий лигада 342 ўйин ўтказилиб, уларда 434 футболчи қатнашди. СССР футбол федерациясининг асосий ва дублёрлар состави ўртасида энг яхши натижа кўрсатган команда учун, СССР спорт жамиятлари ва ташкилотлари Союзи Марказий Советининг энг яхши натижа кўрсатган дублёрлар состави учун ва «Футбол» ҳафталигининг катта ҳисоб билан ғолиб келган команда учун таъсис этган мукофотларини Киев динамочилари олишди. Г. Федотов номли мукофот ҳам Киев «Динамо»сига берилди. «Труд» газетаси совринини И. Датунашвили, «Огонек» журнали мукофотини эса Л. Яшин олди. «Советский спорт»нинг «адолатли ўйини учун» мукофоти Одессанинг «Черноморец» командасига тегди.

Ш. УМУРЗОҚОВ.
«Тошкент ҳақиқати» газетасининг футбол шарҳчиси.

ТОШКЕНТ ЯНГИЛИКЛАРИ

АРЧАЛАР...

ҲАДЕМАЙ янги йил келади. Бу байрамни арчасиз тасаввур қилиш мумкин эмас, албатта. Янги йил байрами кунларида тик қоматли бу ажойиб, ҳамиша ям-яшил дарахтни майдонларда, кўчаларда, хонадонларда, хуллас ҳамма жойда безатиш одат тусига кириб қолган.

Бу йил ҳам ҳар йилдагидек Тошкентга бепоён Россия ўрмонларидан арчалар келтирилади. «Узлесстройторг» ходимлари шу арчаларни қабул қилиб олиш ва шаҳримиз аҳолисига сотиш учун тайёргарлик ишларини бошлаб юбордилар.

Пойтахтимизнинг элликдан ортиқ жойида арча сотилади. Шаҳарнинг марказий кўчаларида ва майдонларида арча бозорлари ташкил этилади.

Ҳозирнинг ўзидаёқ Тошкентга бир неча вагон арча дарахти етиб келди. Шу кунларда яна 50 мингга яқин арча келиши кутиляпти.

САВДО МАРКАЗИДА

АЛБАТТА арчани турли-туман рангдор безаклар, ўйинчоқлар, электр лампочкалари билан безатилади.

Шу кунларда ана шундай безаклар пойтахт магазинларига чиқарилди. Уларни Москва, Ленинград, Одесса, Киев ва бошқа шаҳарлардаги корхоналар совға қилиб юборишган.

Шаҳар савдо бошқармаси арча безакларини сотиш учун махсус магазин ташкил этди. Ундан ташқари улар Марказий универмагда, Чилонзордаги Савдо марказида, «Ташхозкультторг» магазинларида сотилаяпти.

БОҒ-РОҒЛАР ШАҲРИ

ТОШКЕНТ келажакда ҳам боғлар, гулзорлар, хиёбонлар шаҳри бўлиб қолаверади. Ям-яшил шаҳар майдонлари яқин орада яна минг гектарга кўпаяди. Шундай деб айтиш учун тўла асос бор. Узбекистон пойтахтини кўкаламзорлаштириш бундан буён қатъий режалар асосида олиб борилади.

Бу йил бу борада дастлабки қадам қўйилди. Куз ойларида миллион туп мевали ва манзарали дарахтлар, кўчатлар ўтқазилди. Келаси йил эса, бу рақам икки ярим баравар ортади.

Янги турар-жой массивларини кўкаламзорлаштириш ишига катта аҳамият берилади. Сергелида, Чилонзорда, Луначарское посёлкасида, Оқтепа ва Рисовая массивларида яшил кўчатлар кўплаб экилади.

«Пахтакор» стадионидан то Революция скверигача давом этадиган катта хиёбон лойиҳасини ишлаб чиқилмоқда. Чилонзорда эса, янги маданият ва истироҳат боғи барпо этилади. Келаси йил баҳориданоқ бу ерга дастлабки кўчатлар ўтқазила бошланади. Шундай қилиб, яқин келажакда Тошкентнинг турар-жой массивлари ям-яшил денгизлар ўртасидаги гўзал оролларни эслатиб туради.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ЖЎРАВОЙ ҲУШТАК

ФЕЛЬЕТОН

Чурр...р...р! Эшитаяпсизми? Бу ҳуштакнинг овози ичига сув солиб бўлар-бўлмасга чалиб юрадиган болаларнинг лой ҳуштаги ёки шоферларнинг қулоғига нохуш кириб қоладиган автоинспекторлар ҳуштагининг овозига сира-сира ўхшамайди. Қизиқ, ҳуштаклар бир хил нафас билан пуфланса ҳам, ҳар хил оҳанг чиқарар экан. Болаларнинг лой ҳуштагидан салмоқли бедананинг сайрашига ўхшаш овоз чиқса, автоинспекторлар ҳуштагидан фақат «Тўхтанг»! деган оҳангни англаш мумкин.

Инсоф юзасидан баҳо бериш керак. Бу ҳуштакнинг пардозида ҳам, овозида ҳам катта фарқ бор. Чурр...р...р... товушининг тиниқлигини қаранг. Жаранглайди-я. Киройи чалганингга яраша ана шунақа ҳуштакни чалсанг-да. Жўравой чалганда ён-атрофдаги милиционерлар ҳуштакни чўнтакка солиб қўйишади. Ҳа, чалишда ҳам гап кўп. У бўлар-бўлмасга чалавермайди. Жўравой ҳуштакни у якшанба билан бу якшанбада фақат бир марта чалади. Чалганда ҳам лаблушжини обдан артиб, қондаси билан чалади.

Чурр...р...р... Ия, бу Жўравой ҳуштагининг овози-ку. Дарвоқе, бугун якшанба. Бозор чайқовчилар билан тўла. Ҳуштакнинг сеҳрли оҳангига тушунмаган баъзи бировлар бугун бозорда чайқовчи боласи қолмаса керак, деган хаёлга боради. Лекин, буни қарангки, чайқовчилар худди ҳуштак товушига ўрганган паррандадек жойларида қимирламай қотиб тураверишади. Ана шунда Жўравой деганимиз ўзини, сумкаси семизроқ чайқовчи устига ташлайди-да, жиноятчининг олдига тушиб пунктга бошлаган бўлади. Бир маҳал Жўравой орқасига ўгирилиб қарасаки, чайқовчи молини ташлаб қочиб кетаяпди. Жўравой ҳам «Қочмаган номард» деб қарама-қарши томонга-ўзи ўрганган будкача томонга қараб чопади. У ҳаллослаб будкага киради-да, сумкани титкилай бошлайди. Оҳ-оҳ... хотин-қизларнинг ҳар хил рангли қимматбаҳо кофталарини кўриб Жўравойнинг кўзлари ёниб кетади, нафси тащцага тушади.

«Менга қара, Жўравой, дейди у, ўзига-ўзи, ахир ҳуштакнинг ҳам ҳаққи бор-ку. Уни ҳам вақтида мойлаб туриш учун, унча-мунча... Ке, шу молларни пунктга топширмасам биров билиб ўтирибдими», деб энди яширмоқчи бўлиб турганида бирдан қулоғига «чуррр... р...р...» этган товуш чалиниб қолади. Э, хаёлни қаранг-а, Жўравой тушмагур боя шошилинчда ҳуштакни чўнтакка эмас, оғзига солиб қўйган экан. «Ўзимизнинг овозимиз экан-ку» деди-да, ҳеч нарса кўрмагандек будкадан чиқди. Кейин атрофга кўз югуртириб олгач, ҳалиги буюмларни қўйнига урдида бозор томонга қараб ҳуштагини бир чурриллатиб қўйди.

Келинг, Жўрабекни сизларга таништириб ўтмасак, ҳаливери қўл тегмайдиганга ўхшаб қолди. У шаҳар жамоат тартибини сақлаш бошқармаси жиноят қидирув бўлимининг ходими. Асл исмлари Жўравой Алимуҳамедов бўлса ҳам лекин ҳуштаклари ҳурмати юзасидан кўпчилик уни Жўра ҳуштак деб чақиради. Ана шу Жўраҳуштак денг, жиноятчини қидириш баҳонасида ҳар якшанба куни Қўйлиқ бозорига овга чиқиб турар экан. Майли, чиқса-чиқсин, биров бир нарса деяётгани йўқ. Лекин у аслида бозорни текин даромад манбаига айлантириб олган чайқовчи текинхўрларнинг кушандаси бўлиши керак эди. Кечирасиз, шу ўринда жиндек, хатога йўл қўйдик. Аксинча, у бозорга жиноят қидирувчи бўлиб эмас, балки нафс кушандаси бўлиб чиқади.

Эсиз-эсиз виждон, милиция ходими деган юксак ном! У шунчалик пастликкача бориб етганки, ҳатто чайқовчиларнинг қаллоблик билан сотаётган молларига ҳам чанг солган. Бу ҳар қандай текинхўрдан ҳам юз тубан кетиш эмасми? Чайқовчи олдида тиз чўкиш эмасми? Бу нафс кушандаси фақат ўзинигина эмас, орамиздан баъзи чайқовчи курмакларни териб ташлаётган, жамоат тартибини кўз қорачиғидек қўриқлаб келаётган софдил, қалби булоқ сувидек тиниқ милиция ходимларимиз шаънига доғ туширди.

Чуррр...р...рр! Бугун якшанба эмас шекилли, нега Жўравойнинг ҳуштаги бевақт чуриллаб қолди. Йўқ, гап бошқа ёқда. Бугун шанба эмасми, Жўравой ётган жойда ҳуштагини тозалаб, эртанги кунга репетиция қилаётган экан, нима бўпти-ю, оғзида ҳуштаги билан кўзи уйқуга кетибди. Фалокат-да, бир нарса деб бўлмайди. Ҳуштаги қурғур бир ағдарилганда, кекирдакка кетиб қолибди. Жўравой уйқу аралаш бир ўхчиган экан, шунда ҳуштак чуриллаб кетибди. Ҳуштакнинг таниш овози қулоғига чалиниши билан Жўравой ярим кечада алаҳлаб хотинининг бошидаги ёстиққа ёпишибди. Шунда чўчиб уйғонган хотини: «ҳай-ҳай дадаси, эсингизни едингизми, нима қиляпсиз», деса, Жўравойи тушмагур ҳуштагини чуриллатиб, «чайқовчи бўлсанг қочмайсанми, нега серрайиб турибсан» дермиш.

Чурр...рр...р Стоп! Шундай қилиб фельетон ҳам тугади.

Х. УЗОҚОВ,
А. ШАЙХОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

11 ДЕКАБРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.30—**Физкультура**, 11.00—**Кутилмаган ҳодиса** (Ёш томошабинлар театри спектакли).

Рус тилида: 13.10—**Будильник саргузашти** (болалар учун), 13.20—**Китоб оламида** (илмий-оммабоп фильм), 13.40—К. Чуковский. **Рус тили маданияти ҳақида**, 14.00—**Ёз хикоялари** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 17.00—**Шоирлар—болаларга**, 17.25 **Телевизион янгиликлар**, 17.40—**Алишер Навоий туғилган кунининг 525 йиллиги.**

Рус тилида: 18.05—**Пионер прожектори**, 18.25—**Телевизион янгиликлар**, 18.40—**Қор фантазияси** (концерт).

Ўзбек тилида: 19.40—**Студентлар учун** («Ёшлик» студияси).

Рус тилида: 21.00—**Киножурнал** ва **Тушки жазирама** (бадиий фильм).

22.30—**Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 22.35—**Эстрада концерти.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
13.00 дан—**Москва кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА—11/XII да кундуз **Дилором**, кечқурун **Боғчасарой фонтани.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—11/XII да кундуз **Оқ кабутар**, кечқурун **Ой тутилган тунда.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—11/XII да кундуз **Ота ўғли**, кечқурун **Маҳтумқули**, 12/XII да **Равшан ва Зулхумор.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА—**Узбек цирки**, йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан ва қизиқчилар группаси.**

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

1966 йил 20 декабрь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ижтимоий фанлар бўлимининг бирлашган илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, Фанлар академияси президиумининг катта конференц-зал фойеси)

А. Рустамов — филология фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун: «Алишер Навоий тилининг фонетик-морфологик хусусияти» деган темада.

1966 йил 21 декабрь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа, иқтисодий ва юридик фанлар бўлимининг экономика бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, катта конференц-зал фойеси) иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

З. Қодиров: «Машинасозлик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялаш ва автоматлаштиришнинг иқтисодий самаралилиги (Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик машинасозлиги мисолида)» деган темада.

Ғ. Усмонов: «Ўрта Осиёда қора металларнинг истеъмол қилинишини ва қора металлургия саноати ривожланишининг асосий йўналишларини текшириш» деган темада.

1966 йил 21 декабрь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, конференц-зал фойеси)

С. Асқаров—филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Йигирманчи йиллар ўзбек совет поэзиясида фольклор традициялари» деган темада.

1966 йил 21 декабрь кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг химия ва химиявий технология бўйича бирлашган илмий совети мажлисида (Черданцев кўчаси, 19-уй, химия институтларининг мажлис зали) химия фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

Л. Н. Семёнова: «Баъзи бир итоконат полимерлар ва уларнинг акрилонитрил билан бўлган сополимерларнинг синтези ва хоссаларни ўрганиш» деган темада.

М. С. Юнусов: «Коридалис горчакови ва коридалис псевдодунка, алкалоидлари. Корамин, адукаин, ремрефриннинг тузилиши» деган темада.

Диссертациялар билан Фанлар академияси кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 08988. ИНДЕКС 64970. Г. 1261.